

Sømna
kommune

Planbeskrivelse

Kommuneplanens arealdel 2026 - 2038

Arealplan-ID: 202601

Opprinnelig planforslag: 19.06.25

Revidert Planforslag: 02.06.26

Politisk behandling: 10.06.26 og 18.06.26

Høring og offentlig ettersyn: 24.06.26 – 21.08.26

Arkivsaksnummer: 2022/315

Innhold

1.	Innledning	4
1.1	Introduksjon.....	4
1.2	Bakgrunn og formål.....	4
1.3	Plankonsulenter	4
	Tidligere vedtak i saken.....	4
1.4	Krav om konsekvensutredning.....	5
1.5	Fakta om Sømna kommune.....	6
1.6	Planområdet.....	8
2.	Rammer og føringer for planarbeidet	8
3.	Planarbeidet.....	9
3.1	Planprosess og medvirkning	9
3.2	Plankrav	11
3.3	Forholdet til eksisterende planer	11
3.4	ROS-analyse (Risiko- og sårbarhetsanalyse).....	12
3.5	Arealregnskap	13
4.	Bebyggelse og anlegg	13
4.1	Oversikt over nye innspill som er tatt inn	13
4.2	Boligbebyggelse.....	15
4.3	Fritidsbebyggelse	16
4.4	Fritids- og turistformål	16
4.5	Naust.....	17
4.6	Flytebrygger og mindre småbåtanlegg i sjø.....	18
4.7	Barnehage og skole	17
4.8	Forsamlingshus.....	18
4.9	Lekeplasser	19
4.10	Idrettsanlegg.....	19
4.11	Nasjonal turistveg	20
4.12	Universell utforming.....	21
4.13	Religiøse byggverk	21
4.14	Kirkegårder	21
5.	Næring	22
5.1	Næring.....	22
5.2	Akvakultur	23
5.3	Berggrunn og mineralforekomster	25
5.4	Opptak av skjellsand	26
5.5	Fiske.....	26
6.	Infrastruktur og samferdsel.....	28

6.1	Samferdsel	28
6.2	Vann	28
6.3	Avløp	29
6.4	Fiber	30
6.5	Strøm og strømutfordringer	30
6.6	Parkering	31
7.	Naturbaserte næringer, natur og friluftsliv	31
7.1	Landbruk	31
7.2	LNFR-områder med spredt bolig-, nærings- og fritidsbebyggelse (§ 3.4.3) (LS og LS_K)	33
7.2.1	Metode for avgrensning av LNFR-spredt (LS)	34
7.2.2	Områder avsatt til lagring av biorest (LS_K)	36
7.3	Natur- og friluftsområder	37
7.4	Reindrift	39
7.5	Kulturlandskap	41
7.6	Kulturminner	46
7.7	Kulturmiljøer	48
7.8	Grønnstruktur	50
7.9	Biologisk mangfold	51
7.10	Naturvernområder	53
7.11	Teisdalen naturreservat	54
7.12	Bøpøla naturreservat	55
7.13	Amundsgjerdlia naturreservat	56
7.14	Gjerdevatnet naturreservat	56
7.15	Skårfjellet naturreservat	57
7.16	Horsvær naturreservat	58
7.17	Hensteinen, Horsvær og Gimsan fuglefredningsområder	59
8.	Hensyn til sjø, ferskvann og vassdrag	60
8.1	Strandsone og byggegrense mot sjø	60
8.2	Ferskvann, bekkedrag og elver	61
9.	Hensynssoner	64
10.	Planens virkning på miljø og samfunn	74
10.1	Samlet virkning av planen	74
11.	Vedlegg	77

Planmaterialet er utarbeidet av:

Henning Larsen Architects og Sømna kommune

1. Innledning

1.1 Introduksjon

Kommuneplanens arealdel (KPA) er en overordnet og strategisk plan som viser arealdisponeringen for hele kommunen jf. plan- og bygningsloven § 11-1. Arealdelen viser hvordan arealene samlet sett disponeres for å løse kommunens oppgaver og behov, og bygger på kommuneplanens samfunnsdel. Disse to delene er viktige strategiske styringsdokument og viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Planbeskrivelsen beskriver arealdelens formål, hvilke endringer som er gjort for å oppnå dette formålet, samt hvilke virkninger arealplanen vil ha for miljø og samfunn.

Plankartet og planbestemmelsene utgjør de juridisk bindende dokumentene.

Planbestemmelsene inneholder også retningslinjer med hjemmel i plan- og bygningslovens § 11-7 siste ledd. Retningslinjer er ikke juridisk bindende. De kan ikke benyttes som direkte hjemmelsgrunnlag for vedtak etter planen, men skal være orienterende og førende for videre planlegging, forvaltning og saksbehandling.

Tilleggsdokumenter til kommuneplanens arealdel er Konsekvensutredning 1 og 2, merknadsbehandling, arealregnskap og risiko- og sårbarhetsanalyse.

1.2 Bakgrunn og formål

Formålet med kommuneplanens arealdel er å legge til rette for en helhetlig arealforvaltning som bidrar til en levende og mangfoldig kommune, der vekst og utvikling sikres i hele kommunen. Planen skal gi tydelige og forutsigbare rammer for utbygging, og fungere som et verktøy for god og effektiv saksbehandling i plan- og byggesaker. Videre skal planen bidra til forutsigbarhet i arealforvaltningen for både næringsliv og innbyggere. Det legges også vekt på at plandokumentene skal være oversiktlige og lett forståelige.

1.3 Plankonsulenter

Arbeidet med ny arealdel av kommuneplanen ble igangsatt i 2022. Planprogrammet ble utarbeidet av kommunen selv. Firmaet LandArk AS ble engasjert som konsulent for utarbeidelse av de øvrige dokumentene til kommuneplanens arealdel. I 2024 ble samarbeidet med LandArk AS avsluttet, og firmaet Henning Larsen AS/Rambøll ble innleid som ny konsulent. Avtalen med Henning Larsen AS/Rambøll ble avsluttet i januar 2026, og kommunen overtok deretter selv arbeidet med revisjonen av kommuneplanens arealdel. I ettertid har Henning Larsen AS/Rambøll utarbeidet konsekvensutredning for fire nye områder, som nå er tatt inn i revidert plan. Plansamarbeid Helgeland har bistått kommunen med veiledning og faglig støtte i arbeidet med revidert kommuneplanens arealdel.

Tidligere vedtak i saken

Dato	Vedtaksnummer	Vedtak
24.03.22	2022/19	Fastsettelse av styringsgruppe
12.05.22	22/19	Offentlig ettersyn av planprogram
23.06.22	22/34	Vedtak av planprogram
20.06.24	24/44	Førstegangsbehandling av planforslag
10.04.25	25/20	Andregangsbehandling av planforslag
19.06.25	25/41	Endelig vedtak av arealdel
12.02.26	26/8	Oppheving av vedtak 25/41

Planarbeidet ble igangsatt i 2022 med etablering av politisk styringsgruppe og utarbeidelse av planprogram, som etter offentlig ettersyn ble vedtatt samme år. Planforslaget ble deretter behandlet og lagt ut til offentlig ettersyn, med påfølgende justeringer. Etter førstegangsbehandling og senere begrenset andregangsbehandling av planforslaget, ble planen vedtatt som arealdel i kommunestyret i juni 2025. I etterkant av vedtaket ble det avdekket vesentlige feil og mangler i både planmaterialet og prosessen. Som følge av saksbehandlingsfeil ved vedtaket av planen i juni 2025, samt de omfattende feilene og manglene, besluttet kommunestyret å oppheve hele kommuneplanens arealdel. Siden kommuneplanens arealdel for perioden 2006–2011 ikke ble opphevet ved vedtak av ny plan, er denne dermed fortsatt gjeldende.

1.4 Krav om konsekvensutredning

I henhold til plan- og bygningsloven § 4-2 andre ledd og bestemmelsene i forskrift om konsekvensutredninger, er det utarbeidet en konsekvensutredning som dokumenterer planforslagets virkninger for miljø og samfunn. I planprogrammet for kommuneplanens arealdel ble det klargjort hvilke temaer som skulle vurderes i konsekvensutredningen. Utredningene er gjennomført på et overordnet nivå, men er samtidig beslutningsrelevante for konkrete forslag til arealbruk og bestemmelser. Konsekvensutredningen bygger på tilgjengelig og eksisterende kunnskapsgrunnlag. Det understrekes at politiske avveininger som er gjort i beslutningsprosessen, ikke inngår som en del av konsekvensutredningen.

Etter offentlig høring av planen i 2024/2025 ble det utarbeidet et tillegg til opprinnelig konsekvensutredning (konsekvensutredning 1). Den har fått tittelen «Konsekvensutredning 2». Konsekvensutredning 2 omfatter vurdering av beliggenhetskriterier for næringsområde i Vik (NÆ2), nytt område for tempel på Skasve (T1), boligfelt på Sømnes (B1), samt akvakulturområdet som ikke tidligere var utredet. Videre ble bolig og fritidsbebyggelse som berører reindrift og LS-formål (LNFR spredt), herunder feltene FB4 og FB7, vurdert på nytt. Feltene BFR3 og BFR9 (utdatert benevnelse) ble tatt ut av planen og lagt under LNFR-formål.

I konsekvensutredning 1 ble det ikke benyttet nasjonal produktspesifikasjon for arealplan ved benevnelse av arealformål. Dette er senere rettet opp av Sømna kommune i alle nye plandokumenter i forbindelse med revisjonen av arealdelen. Siden Sømna kommune ikke har rettigheter til å revidere konsekvensutredning 1, vil benevnelsene i det dokumentet ikke samsvare med de oppdaterte benevnelsene som benyttes i plankart, planbeskrivelse og planbestemmelser. For å synliggjøre endringene er det derfor utarbeidet en oversikt som viser overgangen fra benevnelser i konsekvensutredningen til benevnelser i de nye plandokumentene. Nummereringen av områdene er også endret for å sikre en mer hensiktsmessig og sammenhengende nummerering. Oversikten finnes både i det samlede dokumentet for konsekvensutredningene og i merknadsbehandlingen.

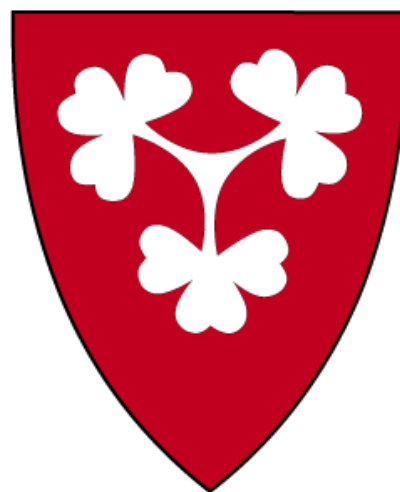
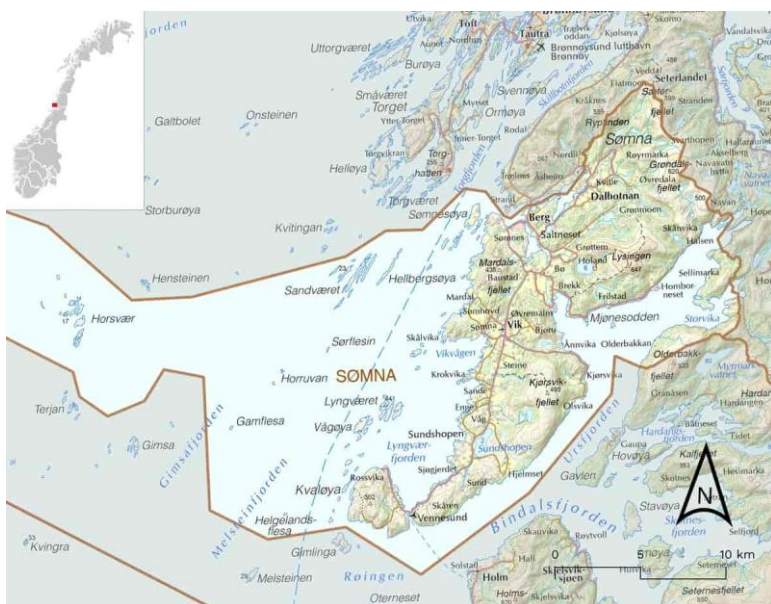
I forbindelse med revisjonen av kommuneplanens arealdel i 2026 er det gjennomført konsekvensutredning for fem nye områder. Dette omfatter et akvakulturområde (AKV7 Rossvika), 2 fremtidige LS-områder (LS13 og LS14) og 2 næringsområder (NÆ3 og NÆ4).

Ved arbeidet med kommuneplanens arealdel i 2026 ble det tatt en vurdering av hvordan kommunen skal forholde seg til arealstatus for de ulike formålene i planen. I og med at den eksisterende kommuneplanens arealdel 2006-2011 er av betydelig alder og er av generell karakter, ble det besluttet at man setter status «nåværende» på områder der nytt arealformål samsvarer med arealbruken, og at arealformålet «fremtidig» benyttes der det planlegges ny arealbruk/utbygging. Dette gjør at planen blir vesentlig mer lesbar og forståelig, da planen i dag er av en mer detaljert karakter enn tidligere plan fra 2006. Alle formål med arealstatus fremtidig er konsekvensutredet.

1.5 Fakta om Sømna kommune

Sømna kommunes landareal er på 195,2 km² og strekker seg fra Vennesund i sør til Berg i nord. Størstedelen av kommunen ligger sør på Sømnahalvøya. Kommunen grenser i nord og øst mot Brønnøy kommune, og i sørøst til Bindal kommune. Kommunen strekker seg også ut i havet med øyer, holmer og skjær, der Kvaløya er den største øya. De største bygdene i kommunen er Vik og Berg. Kommunevåpenet (godkjent i 1991) har tre sølv kløverblad forent i trepass mot en rød bakgrunn; symboliserer jordbrukets viktige rolle i kommunen.

For statistiske formål er Sømna kommune (per 2016) delt inn i ett delområde med til sammen 13 grunnkretser: Øyerne, Sund, Sand, Østre Vik, Midtre Vik, Vestre Vik, Sømhovd, Brekkeidet, Sømnes, Berg/Klakken, Grøtheim, Dalbotn og Frilstad/Hombornes.

Bilde: Oversiktskart over Sømna kommune og kommunevåpenet.

Kommunen har 2006 innbyggere i 4. kvartal 2025.

Jordsmonnet i kommunen er godt, noe som gjør at det er lett å drive jordbruk, og mange innbyggere arbeider innenfor sekundærnæringer, jordbruk, skogbruk og fiske. Andre viktige næringer er offentlig tjenesteyting, andre tjenesteytende næringer som reiseliv og handel, transport, verkstedindustri m.m. Nord-Norges største meieri ligger i kommunen og er en viktig arbeidsplass.

Vik

Vik ligger sentralt i kommunen, og bærer preg av fortettet bygningsmasse. Innenfor sentrumssonen finnes ulike servicefunksjoner, blant annet kommunehus, barnehage, skole, idrettshall, svømmehall, butikker, Nordnorsk pensjonistskole m.m. Kommunen er inne i en prosess der det er vedtatt endringer i skole- og barnehagestrukturen, samt vedtak om flytting av kommunehuset. Fra høsten 2026 skal Sømna skole samles i Vik, barnehagen i Vik flyttes til en samlet kommunal barnehage på Berg og kommunehuset flyttes inn i lokalene til Berg skole.

Figur 1. Flyfoto av Vik.

Berg

Berg er tettstedet som ligger nord i kommunen, på grensen mot Brønnøy kommune. Tettstedet bærer preg av fortettet bygningsmasse. På Berg finner man servicefunksjoner som barnehage, skole, bilverksted, butikker m.m. Fra høsten 2026 skal Sømna skole samles i Vik, barnehagen i Vik flyttes til en samlet kommunal barnehage på Berg og kommunehuset flyttes inn i lokalene til Berg skole.

Berg er regulert med ny sentrumsplan (områderegulering) vedtatt 12.12.2024. Planen legger opp til fortetting i sentrum, med sentrumsformål og blandet formål. Omliggende områder er i hovedsak avsatt til nærings- og boligformål.

Figur 2. Flyfoto av Berg.

1.6 Planområdet

Planområdet er Sømna kommunes land- og sjøarealer. Planen erstatter kommuneplanens arealdel 2006 – 2011. Kystsoneplanen «Kystplan Helgeland» for Sømna kommune, vedtatt i 2019, er tatt inn i kommuneplanens arealdel.

2. Rammer og føringer for planarbeidet

Det er ulike føringer for hvordan kommuneplanens arealdel blir utarbeidet og hvilket innhold som tas med, fra statlige retningslinjer til konkrete utredninger gjort i forbindelse med arbeidet.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens viktigste strategiske styringsdokument. Samfunnsdelen sier hvilken retning kommunen skal utvikle seg i og gir mål og satsningsområder som skal følges opp i kommunens arbeide. Kommuneplanens samfunnsdel fra 2024 har følgende visjon:

«Sammen dyrker vi livskvalitet og muligheter»

For å nå visjonen må hele lokalsamfunnet jobbe kontinuerlig – og sammen! Sammen med alle de ressursene vi har i lokalsamfunnet – innbyggere, næringsliv, frivillige - og regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

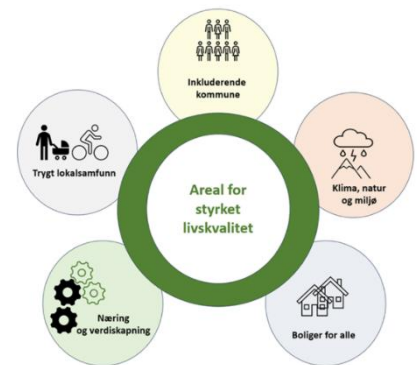
Slik kan vi bidra til et lokalsamfunn der innbyggere opplever god livskvalitet og at Sømna er et godt sted å bo for alle! Vi skal være en kommune som bidrar til vekst og utvikling – til at det spirer i Sømna-samfunnet.

De fem hovedstrategiene i kommuneplanens samfunnsdel:

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder flere arealstrategier knyttet til:

- *Arealbruk for et sosialt bærekraftig lokalsamfunn*
- *Arealbruk for et økonomisk bærekraftig lokalsamfunn med jordvernstrategi*
- *Arealbruk for et miljømessig bærekraftig lokalsamfunn*
- *Arealbruk for effektiv kommunal drift og et trygt lokalsamfunn*

Les mer om arealstrategiene her: [Kommuneplanens samfunnsdel](#)

Arealstrategiene i kommuneplanens arealdel følges opp gjennom tydelige avklaringer i både plankart og planbestemmelser. Plankartet viser en mer konsentrert og formålsrettet arealbruk, blant annet gjennom reduksjon av LNFR-spredd bebyggelse, styrking av landbruksarealer og samling av nye bolig- og næringsområder til definerte utbyggingssoner. Hensynssoner for naturmangfold, friluftsliv, reindrift, landskap og kulturmiljø er innarbeidet for å sikre at overordnede miljø- og samfunnshensyn ivaretas. Planbestemmelsene understøtter arealstrategiene ved å stille krav til lokalisering, utforming, rekkefølge og videre avklaringer gjennom reguleringsplan, samt ved å begrense uønsket utbygging i sårbare områder. Samlet bidrar plankart og bestemmelser til å omsette kommunens langsiktige mål til konkrete og forutsigbare rammer for arealbruk og utvikling.

3. Planarbeidet

3.1 Planprosess og medvirkning

Plan- og bygningsloven pålegger kommunene å vurdere behovet for revisjon av kommuneplanen en gang i hver kommunestyreperiode. Kommuneplanens arealdel ble sist vedtatt av kommunestyret 26.04.2006.

Arealdelen er et viktig styringsverktøy for bruk og vern av kommunens arealer. Arealdelen skal ha et langsiktig perspektiv og gi forutsigbarhet for befolkning og næringsliv, i tillegg skal arealdelen

gjennomføre mål og strategier gitt i samfunnsdelen, samt følge opp nasjonale og regionale forventninger og retningslinjer.

Sømna kommune varslet oppstart med rullering av kommuneplanens arealdel den 12.05.2022 bl.a. i Brønnøysunds avis. Det har vært møter med administrasjonen og formannskapet underveis i planprosessen. I tillegg har det vært møter med de politiske partiene som har ønsket dette og det har vært avholdt temadager i kommunestyret. Det har også blitt avholdt åpent informasjonsmøte for innbyggerne i Sømna kommune. Ungdomsrådet har behandlet arealdelen flere ganger og gitt innspill.

Planen ble opprinnelig endelig vedtatt i juni 2025, etter at innsigelser fra sektormyndigheter var avklart. I etterkant av vedtaket ble det avdekket betydelige feil og mangler i både planmaterialet og planprosessen. På bakgrunn av dette ble det høsten 2025 igangsatt en rullering av planen for å rette opp i planmaterialet. Planen som ble vedtatt i juni 2025, ble deretter opphevet av kommunestyret i februar 2026.

I forbindelse med rulleringen er det gjennomført til dels omfattende endringer i planmaterialet. I plankartet er det foretatt en betydelig opprydding i LNFR-områdene, byggegrenser er korrigert, LS-områder er lagt til, tekniske rettinger er gjennomført, kommunegrensen og kystlinjen er rettet, og forhold som manglet i det opprinnelige kartet er tatt inn. Planbestemmelsene er grundig revidert for å sikre samsvar mellom plankart og bestemmelser. Planbeskrivelsen har også gjennomgått en betydelig revidering.

Endringene innebærer at planen er revidert og sendt på ny høring i juni 2026. Opprinnelige merknader og innspill er innarbeidet i den oppdaterte planen.

Høring

Planprogrammet ble utarbeidet av Sømna kommune og høringsfristen for planprogrammet til kommuneplanens arealdel ble satt fra 12.05.2022 til 24.06.2022. Det kom inn 11 høringsuttalelser og planprogrammet ble vedtatt av kommunestyret 23.06.2022. Utkast til arealdel var på første gangs høring 21.06.24-30.08.24. Det kom inn mange innspill fra sektormyndigheter og andre, samt noen innsigelser. Det ble gjennomført særmerter med Fylkeskommunen, Statsforvalteren, NVE og Fiskeridirektoratet for å avklare merknader/innsigelser. I mars ble det avholdt Planforum der kommunen la frem forslag til løsninger. Det ble besluttet å legge planen på begrenset 2. gangs høring. Kommunestyret vedtok 10.04.25 å legge den ut på høring i perioden 11.04.25 – 09.04.25. Revidering av kommuneplanens arealdel legges ut på førstegangs høring juni 2026.

Merknadsbehandlingen fra tidligere høringer er systematisert og samlet i en oversiktstabell, da dette manglet i tidligere planarbeid. Dette dokumentet vil bli løpende oppdatert i forbindelse med nye høringer under revisjonsprosessen. Merknadsbehandlingen er vedlagt planbeskrivelsen.

Medvirkning barn og unge

De områdene hvor det bor og ferdes flest barn er Berg og Vik. Resten av arealet består i hovedsak av spredt bebyggelse. Det ble i slutten av 2024 vedtatt en områderegulering for Berg, og i tråd med kommunens planstrategi skal det også utarbeides områderegulering for Vik. Som del av kunnskapsgrunnlaget i arbeidet med områdereguleringen er det gjennomført kartlegginger knyttet til barn og unges bruk av områdene. I tillegg har vi fra tidligere gode innspill knyttet til hvor barn og unge sykler/ferdes i forbindelse med kommunens arbeid med gang- og sykkelvei og trafiksikkerhetsplan. Denne planen er godt forankret i Ungdomsrådet. Sømna gjennomfører hvert 3. år Ungdata. Ungdommene opplever kommunen som trygg med et godt nærmiljø og en god skole med fritidsaktiviteter for de fleste.

Sømna kommunale ungdomsråd har vært involvert i flere runder og det har vært gode diskusjoner knyttet til fremtidig arealbruk, der de blant annet er opptatt av naturmangfold og naturstier.

Vi har i kommuneplanens arealdel tatt stilling til om vi har nok arealer til skoler, barnehager og fritidsaktiviteter. Kommunen er inne i en prosess der skole- og barnehagestrukturen er vedtatt endret med virkning fra høsten 2026, og ungdomsrådet har vært godt involvert i denne prosessen. Vi har fokus på barn og unge i utarbeidelse av alle kommunale planer og tiltak som omhandler barn og unge.

3.2 Plankrav

Kommuneplanens arealdel legger føringer for hvilke tiltak som krever detaljregulering, og hvilke tiltak som kan gjennomføres med direkte hjemmel i kommuneplanen. For flere områder avsatt til bebyggelse og anlegg foreslås det krav om reguleringsplan før utbygging kan finne sted. Dette gjelder særlig områder hvor det er behov for nærmere avklaringer knyttet til blant annet teknisk infrastruktur, adkomst, samfunnssikkerhet og helhetlig arealutnyttelse.

Samtidig viser erfaring og tilgjengelig statistikk fra 2020-tallet at utbyggingstakten i Sømna kommune er relativt lav. Kommunen vurderer derfor at omfattende plankrav i enkelte tilfeller kan virke hemmende for ønsket boligbygging og tilflytting. Det foreslås derfor også bestemmelser som åpner for at mindre tiltak kan gjennomføres med direkte hjemmel i kommuneplanens arealdel, uten krav om detaljregulering.

3.3 Forholdet til eksisterende planer

Reguleringsplaner

I Sømna er mange reguleringsplaner gamle, mangelfulle og noe utdaterte. Kommuneplanen gjelder foran reguleringsplan når plankart eller bestemmelser er mangelfulle og kommuneplanen supplerer.

I forbindelse med revisjonen av kommuneplanens arealdel ble totalt to reguleringsplaner opphevet, og én reguleringsplan er påbegynt endret. Brannhaugen og Heimgårdshaugen ble opphevet fordi planene hadde betydelig alder, og verken infrastruktur eller tomter var påbegynt. Reguleringsplanen for Lenningsvika er under endring.

Reguleringsplanene er vist i plankartet med planens hovedformål.

Følgende reguleringsplaner skal fortsatt gjelde etter vedtak av denne planen:

Plan-ID	Vedtaksdato	Hensynssone	Plannavn
197801	1978	H910_01	Sømhovd
197802	2003	H910_02	Buvik
197901	1979	H910_03	Halvvegan
198001	1980	H910_04	Langøysundet
198205	1982	H910_05	Skårstranda
198301	1983	H910_06	Kvaløysanden
198401	1985	H910_07	Grønnåsen
198502	1983	H910_08	Lenningsvika
198601	1986	H910_09	Tussberget

198602	1986	H910_10	Vik
199001	1990	H910_11	Krengelhågen
199101	1991	H910_12	Forsheim industri
199102	1991	H910_13	Logopedisk senter Bjøru
199103	1991	H910_14	Kleivhågen
199301	1993	H910_15	Grøtheim skytebane
199302	1993	H910_16	Bjørnvika camping
199401	1994	H910_17	Hombornes strandområde
199602	1996	H910_18	Galtvika hyttefelt
199603	1996	H910_19	Brekkeidet sentrum
199902	1999	H910_20	Bjargheim
200101	2001	H910_21	Sund boligfelt
200102	2001	H910_22	Breisand hyttefelt
200103	2011	H910_23	Nausthaugen
200104	2001	H910_24	Grønnskjæret marina
200701	2007	H910_25	Sømnesøya
200801	2008	H910_26	Frilstad hyttefelt
200901	2009	H910_27	Lille Galten industriområde
201301	2013	H910_28	Endring for Halvvegan
201402	2014	H910_29	Viksjøen
201501	2015	H910_30	Slyngjemyra industri
201502	2015	H910_31	Lille Galten
201503	2015	H910_32	Langåsen sør
201601	2016	H910_33	Lille galten hyttefelt
202101	2023	H910_34	Slyngjemyra, utvidelse
202301	2024	H910_35	Områderegulering for Berg
201401	2014	H910_36	Saltnesodden industriområde

Kystplan Helgeland

Kystsoneplanen «Kystplan Helgeland» for Sømna kommune er tatt inn i kommuneplanens arealdel. Kystplan Helgeland ble utarbeidet av Sør-Helgeland Regionråd i samarbeid med flere kommuner på Helgeland i 2019. Kystplanen gir et felles grunnlag for forvaltningen av sjøområdene (kystsonen). Kommuneplanens arealdel for Sømna kommune har lagt dette til grunn for planleggingen av sjøområdene, og kystsoneplanen er derfor innarbeidet i kommuneplanens arealdel. I arealplanens bestemmelser under § 3.5 er det hovedsakelig samme bestemmelser og retningslinjer som i Kystplan Helgeland.

Tre akvakulturområder som var inkludert i kystsoneplanen, er ikke videreført i kommuneplanens arealdel for 2026–2038. Dette gjelder områdene A2, A3 og A4 i kystsoneplanen. Område A3 lå innenfor hensynssone H560 bevaring av naturmiljø, med begrunnelse i truede arter. Område A4 lå innenfor hensynssonene H530 friluftsliv og H560 bevaring av naturmiljø, også her på grunn av truede arter.

Det stilles krav i bestemmelsen om at formål og bestemmelser for arealer i sjø skal vurderes ved første rullering av planen.

3.4 ROS-analyse (Risiko- og sårbarhetsanalyse)

Det er utarbeidet en overordnet ROS-analyse for kommunen, som følger som vedlegg til planen. Analysen er gjennomgått og vurdert i forbindelse med rullering av planen i 2026. Det er ikke

avdekket endringer som tilsier behov for revisjon av eksisterende ROS-analyse fra 2025.

3.5 Arealregnskap

Hovedformålet med et arealregnskap er å gi kunnskap og oversikt over kommunens arealer, både når det gjelder faktisk arealbruk og planlagt arealbruk. Videre er det viktig å ha oversikt over arealreserver, det vil si områder som er avsatt til utbyggingsformål, men som ennå ikke er utbygd. Denne kunnskapen, sammen med forventet befolkningsutvikling og -sammensetning, utgjør et sentralt grunnlag for vurdering av framtidig arealbruk.

I forbindelse med arbeidet med kommuneplanens arealdel som foregikk i 2022–2025 ble det utarbeidet et arealregnskap. Dette arealregnskapet er justert som del av revideringen av planen i 2026. I revideringen er det innarbeidet LS-områder i plankartet for eksisterende bebyggelse, som boliger og fritidsboliger, gårdstun og tilgrensede tomter. Bakgrunnen for dette er at LS-områdene i kommuneplanens arealdel, vedtatt i juni 2025 og opphevet i februar 2026, var tatt ut av plankartet, slik at hele kommunen kun var avsatt til rene LNFR-formål. Dette vanskeliggjorde saksbehandlingen og medførte at det i praksis ikke var mulig å gjennomføre tiltak på eksisterende eiendommer som ikke var landbrukseiendommer. Formålet LNFR spredt er samtidig betydelig redusert sammenlignet med kommuneplanens arealdel for perioden 2006–2011.

Det er 103 ledige bolig/fritidsboligtomter i kommunen per april 2025. Tilrettelegging for nye boligtomter bør ses i sammenheng med lokalisering av nåværende og fremtidige arbeidsplasser og næringsutvikling. Det er viktig å tenke på reisetid og reisekostnader når det gjelder ferdsel til og fra arbeidssted. Formålet LNFR-spredd åpner for et visst antall boliger i løpet av planperioden.

LS (LNFR spredt) er redusert fra ca. 59 332 daa i planen for 2006–2011 til ca. 2 573 daa i det nye planforslaget. Tilsvarende er LNFR landbruk økt fra 136 044 daa til ca. 182 652 daa. Rundt 93 daa av LS-formål er forbeholdt biogass-kummer, hvor størsteparten av arealet likevel antas å kunne videreføre som omliggende areal.

Kommuneplanens arealdel sikrer en balansert arealbruk, der hensyn til framtidig boligbygging, fritidsbebyggelse, næringsutvikling og reindrift ivaretas.

Et komplett arealregnskap er vedlagt planbeskrivelsen.

4. Bebyggelse og anlegg

4.1 Oversikt over nye innspill som er tatt inn

I kommuneplanens arealdel er det tatt inn flere innspill, knyttet til disse formålene for bebyggelse; boligformål (B), fritidsboligformål (FB), LS-formål, kombinert bebyggelse- og anleggsformål (KBA), fritids- og turistformål (FTU), næringsbebyggelse (NÆ), akvakulturformål (AKV), formål for offentlig eller privat tjenesteyting (T) og formål for andre typer bebyggelse og anlegg (BUN) og (ABA). Tabellen under viser maksimalt antall nye boliger, nye fritidsboliger, nye fritids- og turistformål, næringsformål, akvakulturformål, LS-formål, flytebrygger/småbåtanlegg, tempel og nye naust som

tillates etablert i hvert område i planperioden. Rorbuer er ikke tatt med i tabellen.

Sted/krets	Nr. i KU	Arealformålsnavn	Bolig (B)	Fritidsbolig (BF)	Fritids- og turistformål (FTU)	Naust (BUN)	Næring (NÆ)	Akvakultur (AKV)	Offentlig/privat tjenesteyting (T)	LS-formål	Flytebrygge/småbåtanlegg (ABA)
Hjelmset	7.6	B2	7								
Olsvik	7.9	FB1 og BUN13		1		1+1					
Olsvik	7.10	FB2 og BUN14		1		1					
Olsvik	7.13	BUN15				1					
Frilstadodden	7.14	FB3		1							
Einskaret (Buvik)	7.19	FB4		5							
Malm	7.23	FTU1 og BUN16			2	2					
Frilstad	7.24	FB5		8							
Malmstranda	7.25	FTU2, BUN17 og BUN18			2	7					
Olsvik	7.26	BUN19				1					
Kjørsvik	7.27	FTU3			2						
Kjørsvik	7.28	BUN20				2					
Kolbinhaugen	7.30	FB6		4							
Buvika, Sørvik, Straumen	7.31	FB7		16							
Sund	7.33	KBA1	5	13							
Sømnes gård	7.40	B1	10								
Hombornes	7.42	LS13								3	
Jamnsødden	7.43	LS14								3	
Kvaløysanden	7.44	NÆ3					1				
Rossvika	7.45	NÆ4					1				
Rossvika (Lyngværffjord)	7.46	AKV7						1			
Olsvik	7.9	ABA1									1
Kjørsvik	7.28	ABA2									1
Malm	7.23	ABA3									1
Malmstranda	7.25	ABA4									1
Skasve	7.41	T1							1		

SUM			22	49	6	16	2	1	1	6	4
-----	--	--	----	----	---	----	---	---	---	---	---

Figur 3. Arealregnskap - nye formål fra innspill.

4.2 Boligbebyggelse

Befolkningsprognoser utarbeidet av statistisk sentralbyrå (SSB) i 2024, er brukt for å danne grunnlag for arealbehovet i planperioden. SSB beregner prognoser for befolkningsutvikling i alle landets kommuner. I tabellen er det oppført to ulike muligheter for befolkningsutvikling for Sømna kommune.

		Lav vekst		Middels vekst	
Årstall	2024	2030	2040	2030	2040
Antall	1976	1916	1790	1964	1929
Endring		-60	-186	-12	-47

Figur 4. Befolkningsutviklingen for Sømna kommune i 2030 og 2040, statistikk fra SSB

Befolkningsframskrivninger beregner framtidens befolkning basert på forutsetninger om fruktbarhet, dødelighet, flytting og nettoinnvandring. Forventninger til middels vekst er lagt til grunn for arbeidet med kommuneplanens arealdel, og at det dermed bor 1929 personer i Sømna kommune i 2040.

Forventet boligbehov i kommunen for planperioden

Attraktive boligtomter kan bidra til økt boligbygging og bedre tilgjengelighet på boliger for personer som ønsker å bosette seg i Sømna kommune. Det er samtidig et ønske om at størstedelen av boligutbyggingen lokaliseres i nærhet til skole og øvrige tjenestetilbud, både private og offentlige. 48 % av befolkningen bor i tettsted og 23 % av befolkningen bor på landbrukseiendommer. Det er 2,02 personer per husholdning. Det er en stor andel som leier bolig. Per i dag er det noen få boliger tilgjengelig for salg og leie. Kommunen ønsker å legge til rette for flere boliger og sikre tilgjengelige boliger i hele kommunen, samtidig som det prioriteres økt fortetting i sentrumsområdene.

Det må avveies mellom boligbygging i sentrale områder og behovet for fleksibilitet som kan gi motivasjon til å bosette seg i kommunen. Det er et ønske om å utvise fleksibilitet når det gjelder bosetting, da Sømna kommune som landbrukskommune er preget av spredt bebyggelse. En vurdering av boliger innenfor LNFR-spredd (LS) områder ble derfor igangsatt høsten 2025. En beskrivelse av fastsettelse av LNFR-spredd ligger i kapittel 7.2.

Kommunens arealregnskap er basert på telling av bygninger i kommunen, og ved inngangen av 2025 er det 886 helårsboliger.

I ny områderegulering for Berg ble det lagt opp til fortetting i sentrum. Det er ventet at det vil bli utarbeidet en ny sentrumsplan for Vik også, som vil legge opp til sentrumsformål og fortetting. Det er viktig å ha et boligtilbud til alle generasjoner og behov.

Det er lagt inn to nye boligområder i planen: B1 på Sømnes og B2 på Hjelmset. B1 er lokalisert som en utvidelse av et eksisterende regulert boligfelt på Berg, og det åpnes for inntil 10 boliger i området. B2 er et nytt boligområde på Hjelmset, hvor det tillates inntil 7 boliger.

I tillegg er det lagt inn to små områder B20 og B21, som i dag ligger mellom reguleringsplanen for Vik og reguleringsplanen for Langåsen sør. Disse områdene var hvite i kommuneplanens arealdel 2006-

2011, men er fradelt som tilleggstomter og brukes til boligformål. Arealet på B20 og B21 er til sammen 1340 m².

I forbindelse med utarbeidelsen av arealdelen er eldre boligområder fra planen fra 2006 blitt vurdert på nytt. Et boligområde i Innermarka er tatt ut av planen, ettersom det ikke er etablert bebyggelse der, og området ikke vurderes som egnet for videre boligutvikling i kommunen.

4.3 Fritidsbebyggelse

Antall fritidsboliger i Sømna kommune er i stadig vekst. I 2025 er det totalt 166 fritidsboliger i kommunen. Flere områder som tidligere har vært avsatt til fritidsbebyggelse er nå fullt utbygd, samtidig som etterspørselen etter nye tomter fortsatt er økende. Per 2023 var det 37 ledige tomter til fritidsbebyggelse innenfor gjeldende reguleringsplaner.

Sømna kommune ser et potensiale i videre utvikling av fritidseiendommer som en positiv ressurs for lokal verdiskaping og samfunnsutvikling. Fritidsbebyggelse bidrar til økt tilstedeværelse og aktivitet i kommunen gjennom hele året, og kan styrke grunnlaget for både handel, service samt kultur- og reiselivsnæring.

Spredt fritidsbebyggelse er den største konkurrenten til areal brukt av reindriftsnæringa. Områder for fritidsbebyggelse er vurdert sammen med reinbeitenæringa, jf. konsultasjonsplikten, og de største områdene for fritidsbebyggelse er en utvidelse av eksisterende formål. Et stort område er også tatt ut av planen, blant annet etter konsultasjon med reindriftsnæringen.

Totalen som gjenstår, er forent med innskrenkning av LNFR-spredt og den nye vurderingen som er gjort av LS-områder. Der plankartet ikke fanger opp konfliktfylte områder sikrer bestemmelsene at naturfarer, naturmangfold, klima og jordbruksareal skal sikres, samtidig som påkjenningen fra tilkomstveier og behov for teknisk infrastruktur begrenses i omfang og inngrep.

Det er lagt inn flere nye områder for fritidsboliger (FB) i kommuneplanens arealdel, basert på innspill fra innbyggere. Disse områdene er vist i figur 2 og er merket med benevnelsen FB. Som følge av innsigelser fra myndigheter med innsigelsesrett ble to felt tatt ut av kommuneplanens arealdel etter høringen i 2024/25. Dette gjelder BFR3 Sjøstrand og BFR9 Sørkvaløy. Benevnelsene BFR viser til en utdatert betegnelsesbruk fra tidligere planprosess. Denne er nå endret, og en oversikt over gamle og nye benevnelser framgår av konsekvensutredningens samlede dokument samt i merknadsbehandlingen.

4.4 Fritids- og turistformål

Sted	Arealformålsnavn	Arealstatus	Maks antall utleieenheter	Nr. i KU
Malm	FTU1	Framtidig	2	7.23
Malmstranda	FTU2	Framtidig	2	7.25
Kjørsvik	FTU3	Framtidig	2	7.27
Galtvika (Camping)	FTU4	Nåværende	Uendret	7.36
Vennesund Camping	FTU5	Nåværende	Uendret	

SUM			6	
-----	--	--	---	--

Figur 5. Fritids- og turistformål (FTU)

To områder for campingplasser, som inngår under fritids- og turistformål, er lagt inn i planen. Dette gjelder Galtvika camping på Sømnes og Vennesund camping. Begge er eksisterende områder som i dag benyttes til campingformål. Galtvika er en privat campingplass med faste plasser, mens Vennesund er en campingplass primært tilrettelagt for turisme.

I kommuneplanens arealdel for perioden 2006–2011 var Galtvika camping avsatt til formålet LNFR sone 2, mens Vennesund lå innenfor et hvitt område. Det hvite området indikerte at det på et senere tidspunkt skulle utarbeides en områdeplan for området. På et tidligere tidspunkt ble et arbeid med områdeplan for Vennesund ble igangsatt, men planprosessen ble stanset som følge av innsigelse.

Planbestemmelsene stiller krav om at det utarbeides detaljregulering ved utvidelse av eksisterende campingplasser i Vennesund og Galtvika. Detaljregulering er nødvendig for å sikre en helhetlig og forutsigbar avklaring av arealbruken ved slik utvidelse. Det er behov for å avklare blant annet plassering, utnyttelsesgrad, adkomst, teknisk infrastruktur, brannsikkerhet samt hensyn til omgivelser og naboer. En detaljregulering gir grunnlag for en samlet vurdering av tiltakets virkninger i tråd med plan- og bygningsloven, før videre utbygging og behandling av byggesaker.

Bjørnvika natursenter er en campingplass som omfattes av reguleringsplanen «Bjørnvika camping», og er derfor ikke inkludert i kommuneplanens arealdel.

4.5 Naust

I kommuneplanens arealdel vedtatt juni 2025, senere opphevet februar 2026, var det lagt inn bestemmelser til naustbebyggelse, men det var i plankartet ikke åpnet for naustbebyggelse. Kommunen har sammen med konsulent Henning Larsen/Rambøll høsten 2025 lagt inn eksisterende naustbebyggelse i plankartet med arealformål Andre typer anlegg (BUN) med beskrivelsen «Naust». De eksisterende naustene i kommunen er identifisert ved hjelp av matrikkelinformasjon på bygningstype Naust båthus sjøbu (183). Under formålet ligger også noen naust uten bygningsnummer, men som er identifisert som naust på grunn av beliggenhet og størrelse, dette er i hovedsak eldre naust. Det er i dag mye spredt naustbebyggelse i Sømna. Der det er naust i klynger har kommunen der det er mulig utvidet området for naustbebyggelse for å gjøre det mulig med fortetting. Alle naustområdene i samme bestemmelsesområde har fått samme arealformålsnavn (BUN01-10). Det er brukt samme metode som for LS-områdene, se kapittel 7.2. I tillegg ligger det naustformål på eksisterende naust BUN11 Sømnesøya og BUN12 Einvika.

Det er også kommet noen nye innspill på naust som er lagt i planen som fremtidig naustbebyggelse (BUN13-BUN20).

4.6 Barnehage og skole

Per i dag er det to skoler i Sømna kommune, med 1.–4. trinn ved Berg skole og 5.–10. trinn ved Vik skole. Kommunen er inne i en prosess der det er vedtatt endringer i skole- og barnehagestrukturen. Fra høsten 2026 skal elevene i Sømna skole, fra 1.–10. trinn, samles ved Vik skole. SFO-tilbudet vil også være lokalisert ved Vik skole.

Barnehagetilbudet i Sømna kommune ivaretas i dag av de kommunale barnehagene Vik barnehage og Berg barnehage, samt den private Bakketun barnehage. Som følge av vedtatte endringer i barnehagestrukturen vil Vik barnehage flyttes til en samlet kommunal barnehage på Berg fra høsten 2026. Barnehagen vil bli lokalisert i lokalene til Berg skole.

De kommunale barnehagene på Berg og Vik ligger i dag innenfor regulerte områder. Bakketun barnehage ligger på Brekkeide og er ikke underlagt reguleringsplan. Den er i planforslaget tatt ut av LNFR-formål og lagt inn som T9 under formålet «Bebyggelse for offentlig eller privat tjenesteyting».

Kulturskolen er lokalisert til Vik ved Sømna kro og gjestegård og Sømnahallen, og det er plassert en musikkbinge utenfor Sømnahallen.

Folkehøyskolen Nordnorsk pensjonistskole er en godkjent privatskole som er eid av stiftelsen Nordnorsk pensjonistskole. Skolen ble etablert på Sømna i 1988, og har siden 1991 vært en del av det offentlige nettet av folkehøgskoler. Skolen arrangerer kurs, samlinger og studiereiser, og har som målsetting å «være en møteplass som inspirerer til skaperglede og livsmot, og som gir samhørighet på tvers av ulikheter». Skolen har deltakere fra hele landet.

Figur 6. Berg skole.

4.7 Flytebrygger og mindre småbåtanlegg i sjø

Det finnes flere alternative arealformål for flytebrygger og mindre småbåtanlegg i sjø i kommuneplanen. Overordnet arealformål for underformålet småbåtanlegg i sjø og vassdrag er hjemlet i plan- og bygningsloven § 11-7 punkt 1, Bebyggelse og anlegg. Underformålet småbåthavn, som er ment for større anlegg enn småbåtanlegg, er derimot plassert under § 11-7 punkt 6, Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone.

Planforslaget tar utgangspunkt i å benytte formålet «Andre typer bebyggelse og anlegg» etter § 11-7 punkt 1. Bakgrunnen for dette er at de fleste anleggene i kommuneplanen er små, og består av mindre flytebrygger tilknyttet et begrenset antall fritidsbåter. Selv om det i utgangspunktet er mest hensiktsmessig å samle flytebrygger i større småbåtanlegg, er dette flere steder ikke praktisk gjennomførbart av ulike årsaker.

Det er vurdert at strandsonen i stor grad vil forbli tilgjengelig for allmennheten, selv om det etableres enkelte områder med flytebrygger og lignende tiltak. Flytebrygger og mindre småbåtanlegg er derfor lagt inn under formålet bebyggelse og anlegg, mens større anlegg omfattes av formålet bruk og vern av sjø og vassdrag.

I planforslaget er flytebrygger/småbåtanlegg lagt inn som eget arealformål «Andre typer anlegg (ABA)» for å skille dette fra naustbebyggelse. Det er lagt inn fire nye fremtidige områder for ABA, der ABA1-ABA3 er flytebrygge og ABA4 småbåtanlegg med flytebrygge.

Det er avsatt to formål for eksisterende småbåtanlegg på Vennesund (SH1) og Hombornes (SH2). Disse anleggene er større enn små anlegg med mindre flytebrygger.

4.8 Forsamlingshus

Det finnes flere forsamlingshus i bygdene i Sømna kommune. Disse er i planforslaget tatt ut av LNFR og lagt inn i formålet «Bebyggelse for offentlig eller privat tjenesteyting».

Sted	Arealformålsnavn	Arealstatus	Nr. i KU
Lysingheim	T2	Nåværende	
Bakketun forsamlingshus	T3	Nåværende	
Sagatun	T4	Nåværende	
Kjørsvik Tider	T5	Nåværende	
Bjørkheim	T6	Nåværende	
Sund forsamlingshus	T7	Nåværende	
Skolehuset på Våg	T8	Nåværende	

4.9 Lekeplasser

Det er etablerte lekeplasser på skolene og i barnehagene i kommunen. I tillegg er det etablerte lekeplasser i boligfeltene Buskhammeren og Sømnesåsen samt på Kirkehaugen i Vik. For områderegulering på Berg er det tatt inn krav om felles lekeareal for framtidig boligbebyggelse.

4.10 Idrettsanlegg

Det er flere idrettsanlegg i kommunen. I sentrum av Vik ligger Sømna stadion, og det er i tillegg fotballbane i Haraldsvika som Vik idrettslag eier og Sømna IL drifter. I Dalbotn er det en fotballbane som Dalbotn Vel drifter. Det er ballbinger på Vik og Berg skole, samt på Sund. I tillegg er det en fotballbane på Berg skole. Det finnes en privat skytebane, Sømna skytebane på Grønmo, som driftes av Sømna Jeger- og fiskerforening.

I planforslaget er fotballbanen i Haraldsvika og ballbingen på Sund tatt ut av formål for LNFR og lagt inn i formål idrettsanlegg (IDR). De resterende idrettsanleggene ligger innenfor regulerte områder.

Figur 7. Foto av stadion.

4.11 Nasjonal turistveg

Ved Sundshopen i Sømna har Statens vegvesen bygd en rasteplass med en vorren. Vorren, eller steinpiren, strekker seg cirka 65 meter fra stranden utover i fjæra. I tillegg til å være et godt oppholdssted i seg selv gir vorren skjerming for østavind, den legger til rette for av- og påstigning for båt og kajakk, og den gir mulighet for å komme tørrskodd ut til dypt vann for aktiviteter som krever det. Rasteplassen har fått et moderne servicebygg og en romslig parkeringsplass. Etableringen av den nye rasteplassen gjør stedet til et attraktivt sted for bading, fiske og piknik både for lokale og tilreisende.

Figur 8. Sundshopen rasteplass. Foto: Tom Auger.

4.12 Universell utforming

Universell utforming skal legges til grunn for all planlegging. I Sømna kommune skal alle nye offentlige bygninger og områder tilrettelegges for alle. Det samme gjelder for bygg og arealer som på andre måter skal være tilgjengelig for publikum. Det skal tilrettelegges for gode uteoppholdsarealer slik at alle har mulighet til å drive rekreasjon, friluftsliv og fysisk aktivitet.

4.13 Religiøse byggverk

Det finnes to nåværende religiøse byggverk i Sømna kommune. Sømna kirke ligger i Vik sentrum og er en langkirke oppført på 1800-tallet. Kirken ligger innenfor reguleringsplanen for Vik. På Berg ligger Berg misjonskirke, som er omfattet av områdereguleringen for Berg.

I planforslaget er det avsatt et framtidig område for et buddhistisk tempel (T1) på Skasve i Sømna kommune. Området er lagt inn under formålet offentlig eller privat tjenesteyting (T). Området som er avsatt til formålet er konsekvensutredet i punkt 7.41.

4.14 Kirkegårder

Det er én kirkegård i kommunen og den ligger ved Sømna kirke. Det er ikke behov for formål til utvidelse av kirkegården da kommunen mener at det er nok kapasitet på eksisterende kirkegård. Det er mulig med omgraving av gravfelter for å frigi graver, men gjenbruk er avhengig av om fester av gravene ønsker å beholde disse, noe som gir begrensninger for gjenbruk. Planlegging av gravlunder/utvidelse av gravlunder og plassering av disse må alltid ta utgangspunkt i svært langsiktig perspektiv, da de vil være i bruk i flere generasjoner.

Figur 9. Sømna kirke og kirkegård.

5. Næring

5.1 Næring

Hovedutfordringen for næringsutvikling er å kunne utvikle dette på en bærekraftig måte. Sømna kommune er en av de største landbrukskommunene i Nordland, og landbruk er den dominerende næringen i kommunen. I 2021 utgjorde primærnæringene ca. 14% av arbeidsplassene i kommunen. Melke- og kjøttproduksjon basert på storfehold er viktigst, i tillegg til hønseshold. Fisket drives mest sør i kommunen og langs Ursfjorden, hovedsakelig i de nære farvann, men er samlet sett nokså beskjedent. Fangsten ildandføres hovedsakelig utenfor kommunen.

Industri utgjør 10 % av arbeidsplassene i kommunen. Inkluderer man bygge- og anleggsvirksomhet og kraft- og vannforsyning kommer andelen opp i nesten 17 %. Det betydelige jordbruket avspeiles i industriens sammensetning. Dermed har næringsmiddelindustrien nesten halvparten av de ansatte i industrien. Dette er blant annet Tine Sømna Meieri på Berg, som er Nord-Norges største meieri med betydelig smør- og osteproduksjon. Her produseres blant annet ostene Norvegia, Østavind og Gräddost. Den andre store industribransjen er gummi-, plast og mineralsk industri med rundt 40 % av de industrisysselesatte.

Sømna har mye sommerturisme, og næringens varehandel og overnattings-/serveringsvirksomhet hadde 14 % av kommunens arbeidsplasser i 2021.

Av de bosatte yrkesaktive i Sømna hadde 36 % arbeid utenfor kommunen (2021), og her er mer enn halvparten i jobb i Brønnøy. Resten er spredt ut på de øvrige Helgelands-kommunene, samt noe offshore og avstandspendling.

Nordnorsk Pensjonistskole ble etablert på Sømna i 1988, og har siden 1991 vært en del av det offentlige nettet av folkehøgskoler. Skolen arrangerer kurs, samlinger og studiereiser, og har som målsetning å «være en møteplass som inspirerer til skaperglede og livsmot, og som gir samhörighet på tvers av ulikheter.»

Det er friluftsliv og naturbasert reiseliv som primært trekker turistene til Sømna. I kommunen er det blant annet lagt til rette flere turstier, fjellturer og sykkelturner, og det er opprettet muligheter for *Geobike*-sykling fra attraksjon til attraksjon ved hjelp av GPS-koordinater.

Nåværende og fremtidige næringsområder i kommuneplanen:

Næringsbebyggelse

Sted	Arealformålsnavn	Arealstatus	Nr. i KU
Sund	NÆ1	Nåværende	
Vik	NÆ2	Framtidig	7.34
Kvaløysanden	NÆ3	Framtidig	7.44
Rossvika	NÆ4	Framtidig	7.45

Figur 10. Næringsbebyggelse

Planen legger opp til delvis spredt næringsutvikling. Det er avsatt et fremtidig næringsområde (NÆ2) i tilknytning til et eksisterende næringsområde i Vik, samtidig som to nye næringsområder ligger mer

spredd (NÆ3 på Kvaløysanden og NÆ4 i Rossvika). Områder for næring og industri er gitt gode vilkår og er plassert på en hensiktsmessig måte med hensyn til tiltakenes påvirkning på omgivelsene. Mer intensiv næringsvirksomhet lokaliseres hovedsakelig til kommunens største tettsteder, Berg og Vik, mens støyende industri og lignende virksomhet legges i større avstand fra boliger, skoler og andre institusjoner.

Lokaliseringskriterier for besøksintensiv næring på Vik, NÆ2:

Plasseringen av NÆ2 er valgt etter en samlet avveining av områdene rundt Vik, og vurderes som den mest hensiktsmessige lokaliseringen. Nærhet til fylkesvei 17 og god tilgjengelighet for mobilitet, samt for kunder og arbeidskraft, teller positivt. Store deler av området er allerede tilrettelagt for næringsformål. Det nye området vil kobles sammen med eksisterende næringsarealer og bidra til å samle næringsvirksomheten. Dette vurderes som et mindre inngrep enn å spre næringen over større områder. Med bakgrunn i at det legges til rette for besøksintensiv næring og etablering av nye arbeidsplasser, anses nærheten til Vik – et av Sømnas mest befolkningsrike tettsteder – som en riktig plassering med tanke på mobilitet og tilgjengelighet. Området fremstår som en naturlig og sammenhengende utvidelse av Vik langs hovedveien.

Det stilles krav til detaljregulering av området. Punkter som må være avklart før en reguleringsplan kan vedtas eller settes i kraft er at:

- Alternativ trekklei for rein må avklares før en reguleringsplan for området kan vedtas. Dette må skje i en parallell prosess til detaljregulering.
- Karbon som er fanget opp av myren kan ivaretas. Inngrepet for (registrerte) arter ansees som nøytralt. Dersom nye oppdagelser gjør det aktuelt, kan kommunen stille krav om biologisk undersøkelse til detaljregulering av felt NÆ2.
Selv om området legges dels over myr vil denne kunne kapsles inn med masser og ivaretas til klimagasslagringen i myr. Kommunen har erfaring med å ivareta myr på lignende måter. Det legges ut fiberduk og legges lagvis ut masser for å hermetisering myren uten å skade den. Dersom det er behov, kan også deler av myra brukes til reparasjon av myr andre steder. Myren ivaretas som karbonlager og sikrer bærekraftig utvikling av Vik sentrum. Flyttlei har vært del av konsesjonsplikten og dialog med reinbeitedistriktet. RU2 omtales under kapittel 4.3

Andre kjente hensyn som også må vurderes i en reguleringsplan er:

- Forholdet til naturmangfold
- Grunnforhold og skred
- Evt. Om støyende næring kan få påvirkning for omliggende støyfølsom bebyggelse
- Overvann

5.2 Akvakultur

Akvakulturområder (AKV) omfatter både nye og godkjente lokaliteter for fiskeoppdrett. Områdene omfatter areal for oppantrings og fortøyingsanlegg over sjøoverflaten og ferdselsforbudssone. Områdene er prioritert eksklusivt for oppdrett. Dette er områder som er helt avklart i forhold til andre interesser. Et oppdrettsanlegg setter restriksjoner på annen bruk av området (oppdrettslovens § 14). Det er forbud mot ferdsel 20 m fra, og fiske 100 m fra anleggene. Dette gjelder ikke bunnkultur av skjell. Bestemmelsene kan angi hvilke former for oppdrett og arter som tillates, evt. ikke tillates.

Anleggenes deler som er i overflaten og som kan være til hinder for ferdsel slik som merder, fôrflåte m.m. og bøyer skal ligge innenfor A-området.

Fortøyning skal skje innenfor formål for Akvakultur (AKV) i plankartet. Ved tungtveiende grunner som forhold på bunn eller miljømessige behov kan feste utenfor disse områdene vurderes. Installasjoner og fortøyninger må ikke hindre ferdsel ut over det som er strengt nødvendig.

Den som skal drive akvakultur må ha konsesjon, og være registrert som innehaver av akvakulturtillatelse i akvakulturregisteret. Akvakulturtilatelsen gir rett til produksjon av bestemte arter på avgrensede geografiske områder (lokalteter), med de til enhver tid fastsatte begrensninger av tillatelsens omfang. Det kan i henhold til akvakulturloven (§6) gis tillatelse til akvakultur dersom:

- Det er miljømessig forsvarlig.
- Kravene i § 15 om forholdet til arealplaner og vernetiltak er oppfylt avveiningen av arealinteresser etter § 16 er foretatt.
- Det er gitt tillatelser som kreves etter: lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet m.v., lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall, lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann, og -lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann.

Fylkeskommunen er tildelingsmyndighet, og har et koordinerende ansvar for saksbehandlingen mht. andre interesser. Dvs. at søknad skal behandles etter alle særlovene før det blir foretatt en endelig behandling etter akvakulturloven. Uansett områdekategori i arealplanen skal en søknad gjennom full utredning (konsesjonsbehandling med offentlig høring og konsekvensutredning). En egen forskrift styrer prosessen; "Forskrift om samordning og tidsfrister i behandlingen av akvakultursøknader".

Akvakulturregelverket stiller strenge vilkår for drift av akvakulturanlegg. En laksekonsesjon trenger minimum tre lokaliteter med en viss innbyrdes avstand for å oppnå et godt driftsopplegg med brakklegging av lokaliteter og generasjonsadskilt drift. Lakseoppdrett og annen type fiskeoppdrett har det største kravet til lokalitetene når det gjelder dybde, areal og vannutskiftning.

Nedenfor er en oversikt over nye og eksisterende arealformål akvakultur som er satt av i plankartet. Områdene AKV1 Laksvika og AKV3 Olderbakken er en videreføring fra Kystplan Helgeland. AKV3 var også i tidligere KPA 2006-2011, da det var andre krav til utredning. AKV6 og AKV7 er nye felt for akvakultur, og er sammen med felt AKV3 og AKV 5 en del av konsekvensutredning. Nummereringen og benevnelsen av akvakulturområdene er endret i forbindelse med revisjonen av kommuneplanens arealdel i 2026. Bakgrunnen for dette er at det tidligere ikke har vært benyttet nasjonal produktspesifikasjon for arealplan ved benevnelse av formål, samt at den tidligere nummereringen ikke har vært hensiktsmessig.

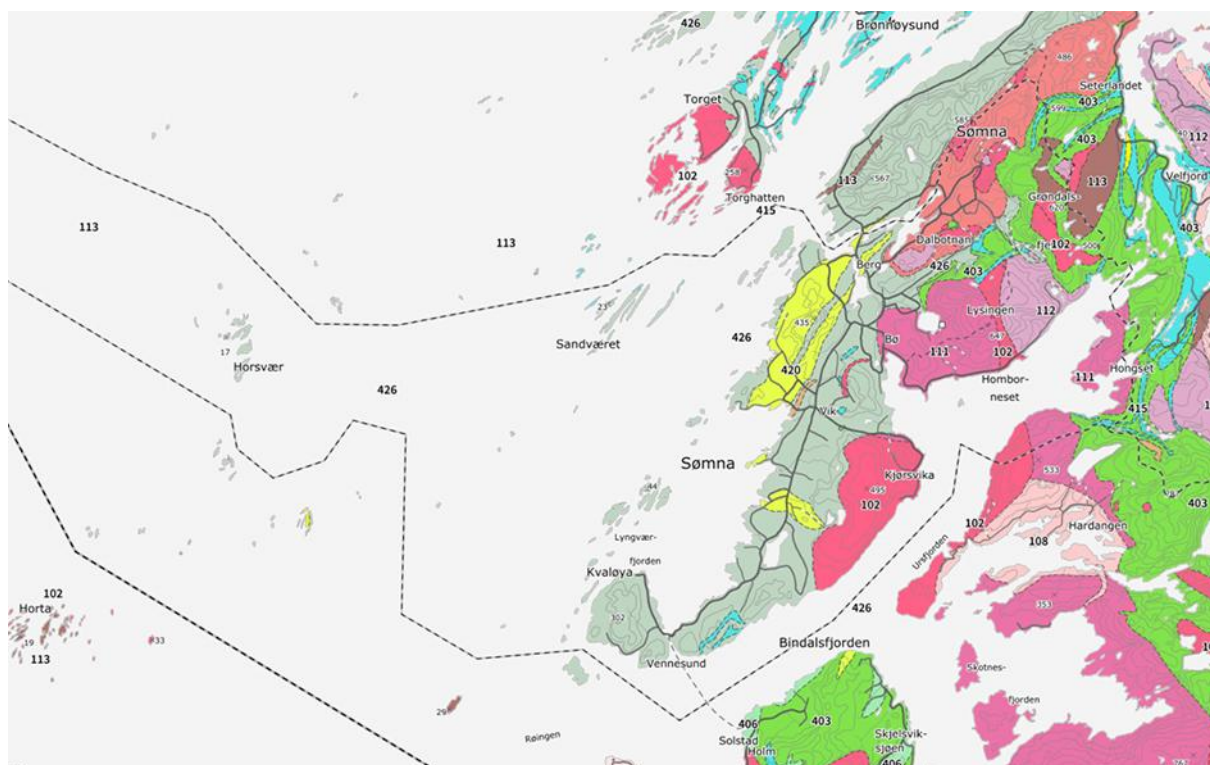
Akvakulturformål

Felt navn (Akvakultur)	Lokalitetsnavn	Status	Nr. i KU
AKV1	Laksvika, ID 45282	Nåværende	
AKV2	Jektvika 2	Nåværende	
AKV3	Olderbakken, ID 27876	Nåværende	7.37
AKV4	Klubben, ID 19755	Nåværende	
AKV5	Sandskjæret, ID:45013	Nåværende	7.39
AKV6	Hallsteinvika (Kvaløya)	Fremtidig	7.38
AKV7	Rossvika (Lyngvær fjorden)	Fremtidig	7.46

Ved vurdering av nye formål for akvakulturanlegg er det lagt vekt på å ivareta hensynet til natur og miljø. Det er videre tillagt betydning at akvakulturanleggene er viktige for det lokale næringslivet. Feltene skal reguleres tilstrekkelig store for å sikre tilfredsstillende forankring og for å gi rom for justeringer i forhold til omkringliggende beliggenhet. Av hensyn til friluftsliv langs sjøen og småbåtferdsel nært land er feltene trukket noe ut fra strandsonen. Naturhensyn skal gjennomgående ivaretas i planleggingen. Til slutt er det forutsatt at bestemmelser knyttet til formål akvakultur og flerbruksområder, som er videreført fra Kystplan Helgeland, skal vurderes nærmere i forbindelse med neste rullering av kommuneplanens arealdel.

5.3 Berggrunn og mineralforekomster

Berggrunnen i Sømna kommune er svært varierende og den er en del av Helgelandsskivekomplekset som består av dypbergarter, gneiser, granitt, glimmerskifer og karbonatbergarter. Berggrunnen er videre preget av den kaledonske fjellkjedefoldingen (kaledonske orogenese) som har gitt berggrunnen en strøkretning hovedsakelig sørvest-nordøst. Det er glimmerskifer og glimmergneis i et belte langs den vestre og sentrale delen av Sømna-halvøya med Kvaløya, dypbergarter som granitt og dioritt i østre del av halvøya og dypbergarten gabbro innerst ved Ursfjorden i nord. Berggrunnen stammer tilbake til proterozoisk til silurisk tid.

Figur 11. Kart av berggrunnen fra databasen til Norges geologiske undersøkelse, NGU.

Råstoffutvinning

Det er ett eksisterende masseuttak i Sømna kommune med godkjent konsesjon. Det ligger på Kattuglhågen, RU1. I tillegg er det lagt inn et nytt område til masseuttak på Tåberget, RU2.

Slyngjemyra er et eksisterende område som er omregulert for Sømna Biogass, hvor regulering videreføres i KPA, men som per dags dato er et masseuttak. Massene er tatt hånd om i form av salg

og oppgradering av kommunale veier i forbindelse med nytt biogassprosjekt. Vi har vurdert det totale massebehovet i egen regi og salg i regionen. Kattuglhågen videreføres som masseuttak. I tillegg er det behov for et nytt område for å dekke behovet i kommunen og regionen (Tåberget).

Tåberget er vurdert som egnet for fremtidig masseuttak på bakgrunn av beliggenhet og omgivende arealbruk. Området ligger sentralt i Sømna kommune, noe som gir kort transportavstand til ulike deler av kommunen og bidrar til redusert transportbehov. Lokaliseringen er i nærhet til eksisterende masseuttak og industriområde, noe som gir en arealmessig samling av masserelatert virksomhet og reduserer konflikter med andre arealinteresser. Videre er det liten bosetting i området, noe som begrenser potensielle ulemper knyttet til støy, støv og økt trafikk. Samlet sett vurderes plasseringen som hensiktsmessig ut fra både driftsmessige, samfunnsmessige og arealplanfaglige hensyn.

Sted	Arealformålsnavn	Arealstatus	Nr. i KU
Kattuglhågen	RU1	Nåværende	
Tåberget	RU2	Framtidig	7.35

5.4 Opptak av skjellsand

I forbindelse med konsesjonssøknad for opptak av skjellsand, Tyven- Langø er det søkt om i et område vest for Kvaløya. Området overlapper delvis med hensynssone H560 naturmiljø for *Større tareskogforekomster*. Hensyn til naturmiljø beskrives i konsesjonssøknad og høringsbrev fra Nordland fylkeskommune:

"Det vil bli benyttet pumpefartøy til å pumpe opp sanden. Grabb vil bli benyttet som reserveløsning. Tiltakshaver beskriver at de, sammen med engasjert sandpumpefartøy, vil være svært nøye med å arrangere utstyret slik at kun de flyktige korallsandlagene vil bli tatt opp. På denne måten unngås innblanding med leire og annet uønsket materiale, og en får en ikke unødvendig belastning av havbunnen og at området raskere restitueres etter endt opptak."

Området er i dialog med Nordland fylkeskommune avklart at det ikke tas inn i KPA da konsesjon er gitt frem til den kan fornyes i 2029. Ved neste rullering av planen må behov for å ta inn feltet vurderes, som ivaretas i planens generelle bestemmelser.

5.5 Fiske

Arealformålet fiske (FI) omfatter områder som er spesielt viktig i forhold til høsting av viltlevende marine ressurser. Områdene omfatter gyteområder, aktive redskapsplasser og låssettingsplasser. Fiske er ikke begrenset av eller til disse områdene, men er en markering av områder som ikke skal brukes til formål som er til fortrenghet for fiske. Fiskeområder ut over dette er ikke lagt ut som eget formål i planen med unntak av «Bruk og vern av sjø og vassdrag (VK)».

	Sted	Type
FI1	Sømnesøya	Aktive redskapsfelt
FI2	Hellbergsøya	Gytefelt
FI3	Sandværet	Låssettingsplass
FI4	Sandværet	Låssettingsplass
FI5	Sandværet	Låssettingsplass

FI6	Sandværet	Gytefelt
FI7	Skålvika	Gytefelt
FI8	Vikvågen	Låssettingsplass
FI9	Vikvågen	Låssettingsplass
FI10	Vikvågen	Låssettingsplass og gytefelt
FI11	Sandvågen	Låssettingsplass
FI12	Jamnsjøodden (Buvika)	Gytefelt
FI13	Lyngvær fjorden	Aktive redskapsfelt
FI14	Lyngvær fjorden	Gytefelt
FI15	Lyngværsundet	Låssettingsplass
FI16	Tausvika	Låssettingsplass
FI17	Lyngvær fjorden	Gytefelt
FI18	Skårvika	Låssettingsplass
FI19	Vennesund	Gytefelt
FI20	Porsvika	Låssettingsplass
FI21	Kvaløyskjæran	Låssettingsplass
FI22	Rossvikholman	Gytefelt
FI23	Lyngværet	Aktive redskapsfelt
FI24	Horruvan	Aktive redskapsfelt
FI25	Horsvær	Gytefelt
FI26	Slåttøya	Låssettingsplass
FI27	Langøysundet	Låssettingsplass
FI28	Helgelandsflesa	Gytefelt
FI29	Helgelandsflesa	Aktive redskapsfelt
FI30	Gimlingsundet	Gytefelt
FI31	Urdvika	Låssettingsplass
FI32	Kvennvika	Låssettingsplass
FI33	Brekken	Låssettingsplass
FI34	Hombornes	Låssettingsplass
FI35	Skånvika	Gytefelt
FI36	Storvika	Låssettingsplass og gytefelt
FI37	Gravfjorden	Gytefelt
FI38	Gravfjorden	Gytefelt
FI39	Gravfjorden	Låssettingsplass
FI40	Gravfjorden	Låssettingsplass

6. Infrastruktur og samferdsel

6.1 Samferdsel

Hovedvegforbindelsen gjennom kommunen er Kystriksveien i Nordland, fylkesvei 17. Vegen går med ferge fra Holm i Bindal kommune til Vennesund i sør i Sømna kommune. Vegen passerer kommunesenteret Vik og ender i Berg i nord, og når en passerer brua over Nordstraumen har man kommet frem til Brønnøy kommune. Regional transportplan Nordland m/handlingsprogram 2018-2029 legger føringer for regional planlegging og utviklingen framover også innenfor transportsektoren.

Hovedvei, samlevei, adkomstvei, gang og sykkelvei vises som samferdselslinjer i plankartet.

Ønskede gang- og sykkelvei strekninger i hele kommunen vises som samferdselslinje i plankartet.

Farled er vist som linje i plankartet. Farledens utstrekning er bredere enn vist linje i plankart. Ved tiltak i nærheten av farled kategorisert som viktig må Kystverket kontaktes for avklaring.

6.2 Vann

Sømna kommunale vannverk består av to vannbehandlingsanlegg med tilhørende utjevningsbasseng, 1 høydebasseng og tilhørende ledningsnett.

- Vassbotn Vannbehandlingsanlegg er lokalisert i Kvervet i Brønnøy kommune. Vannkilden er Vassbotnvatnet. Historisk sett har dette anlegget dekket norddelen av Sømna i tillegg til Trælnes i Brønnøy kommune.
- Våg Vannbehandlingsanlegg er lokalisert på Reitan, Våg. Vannkilden er Nedrevågsvatnet og Øvervågsvatnet. Dette anlegget dekket historisk sett sørdelen av Sømna kommune fra Vik og sør.

Nedre og Øvre Vågsvatnet, samt strømmen mellom de er avsatt i planen til arealformål drikkevann, DV1-DV3. I tillegg er det lagt inn sikringssone for nedslagsfelt drikkevann. Våg vannbehandlingsanlegg er lagt i arealformål bebyggelse og anlegg, BA1 med beskrivelse vannbehandlingsanlegg.

Sømna kommune har i dag et vannforsyningssystem som dekker hele kommunen. Det vil si at begge vannbehandlingsanleggene forsyner inn på dette ene systemet. Anleggene er knyttet sammen i et felles knutepunkt. Dette er høydebassengene på Slyngjemyra. Det å ha to anlegg på samme forsyningssystem gir en stor sikkerhet og fleksibilitet. Kommunen kan ha utkopling av anlegg og rørsystem uten at dette berører mange abonnenter.

Forsyningssystemet til Sømna kommune dekker hele den bebodde delen kommunen med unntak av Innermarka (1 husstand), Ytter Kvaløy (1 husstand) og Mardal (4 husstander). Mardal har tilbud om å koble seg på kommunens forsyningssystem, men har selv valgt å beholde sin egen kilde. Dette er det eneste felles private forsyningssystemet i kommunen.

Dette betyr også at kommunen har svært god dekning av brannvann i kommunen.

6.3 Avløp

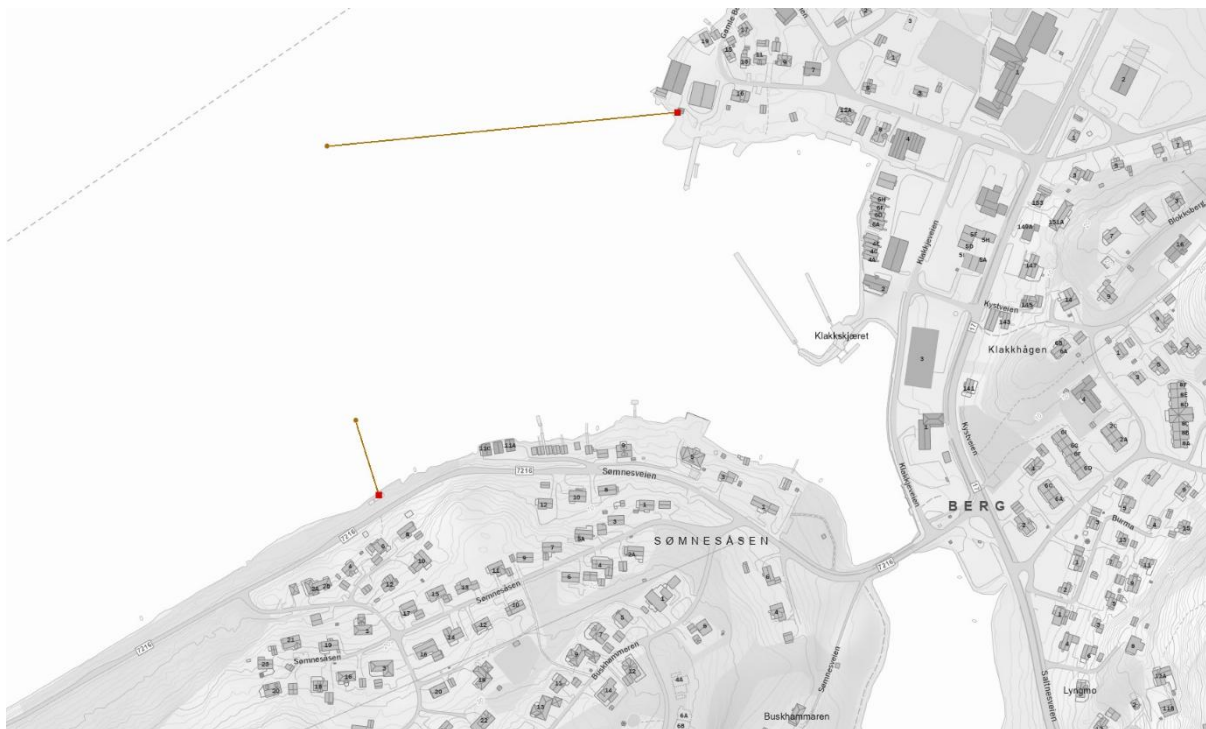
Vik rensanlegg ligger i Sørvika og er et kommunalt rensanlegg som er urensset. Avløpet ender i Vikvågen. Prosjektering av renseløsning for dette utslippet er under arbeid.

Berg rensanlegg ligger ved Sømnesåsen og Berg II rensanlegg ligger ved Gamle Berg, begge er kommunale rensanlegg. Begge anleggene har hatt rensing i form av slamtank og rotosil. Rotosilen er i dag ut av drift i påvente av etablering av annen renseløsning. Avløpene ender i Sømnesvika.

I alle andre deler av kommunen er bolig-, fritids- og næringsbygninger tilknyttet egne private septiktanker eller infiltrasjonsanlegg.

Figur 12. Kart over Vik sitt rensanlegg som ligger i Sørvika.

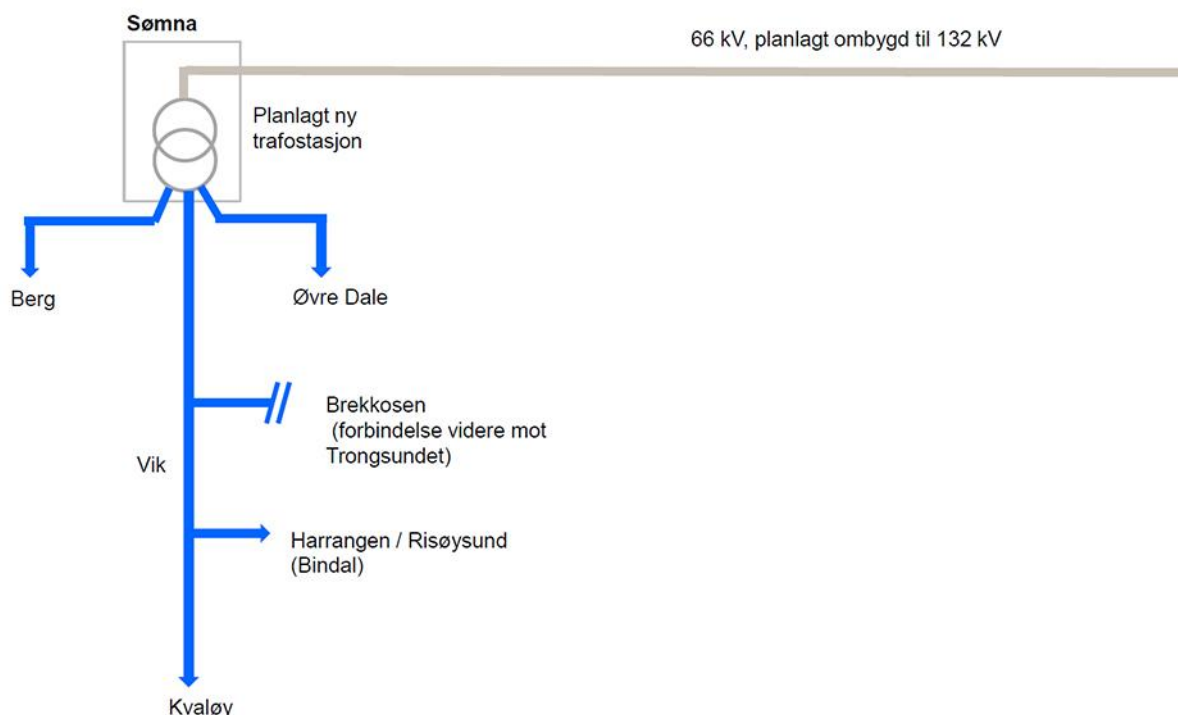
Figur 13. Kart over Berg sitt rensanlegg som ligger ved Sømnesåsen og Berg II sitt rensanlegg som ligger ved Gamle Berg.

6.4 Fiber

Kommunen har allerede utbygd fibernettet i hele kommunen, unntatt Innermarka og Ytre Kvaløy. De fleste helårsboliger og mange fritidsboliger og næringsbygg i kommunen er etter bestilling tilknyttet fiber.

6.5 Strøm og strømutfordringer

Helgeland Kraft forsyner Sømna kommune med strøm. Kommunen har én hovedstasjon for strøm, noe som kan gi begrensninger i strømovertføring fra Kolsvik til Tilrem. Det er videre flere prosjekter som har økt effektbehov; blant annet oppdrettsanlegg på Kvaløya som krever ca. 2,5 MW samt biogassanlegget i kommunen som krever 2-2,5 MW. Vennesund fergeleie vil også ha behov for en økning på 0,1 MW. Grunnet nye lastuttak kreves det derfor omfattende forsterkninger mot Kvaløy. Linea har vært i møte med Sømna kommune våren 2023 der de opplyste om at de ser for seg en ny trafostasjon som skal plasseres ca. midt i forsyningsområdet og i området Brekkeidet.

Figur 14. Planlagt ny trafostasjon og skjematisk fremstilling av distribusjonsnett på 22 kV (blå farge).

6.6 Parkering

Det skal settes av tilstrekkelig plass for sykler og biler i kommunen. Det skal så langt det er mulig tilrettelegges for ladestasjoner for el-kjøretøy, vurdert opp mot kapasitet i nett. Det finnes én kommunal ladestasjon ved Vik skole og to kommunale ladestasjoner utenfor kommunehuset. I tillegg er det etablert to ladere for gjester ved Sømna kro og gjestegård, samt ladestasjoner for el-kjøretøy utenfor Coop Nordland sin butikk på Berg. Nye reguleringsplaner skal beskrive parkeringsbehov og angi tiltenkt antall plasser. Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet skal legges til grunn for parkeringsbehov.

7. Naturbaserte næringer, natur og friluftsliv

7.1 Landbruk

Sømna er den kommunen med størst verdiskapning i jordbruket i Nordland med 188 millioner kroner. Brønnøy er nest størst med 83 millioner kroner (kilde NIBIO-rapport nr. 10/2024). Sømna er dermed Nordlands største landbrukskommune.

Hvor avhengig en kommune er av sitt næringsliv beregnes ved å ta verdiskapninga innen næringa delt på antall innbyggere. Kun én kommune i fylket (Vevelstad) er mer jordbruksavhengig enn Sømna, så kommunen er meget landbruksavhengig.

Landbruket er godt utbygd med mange nye driftsbygninger, stor dyretetthet og dyktige gårdbrukere med stor satsingsvilje. Melk og storfekjøttproduksjon er de viktigste produksjonene og Sømna har i 2025 en disponibel melkekvote for ku på ca. 17 millioner liter melk (nest størst i Nordland er Brønnøy med 7,8 mill. liter). Jordbruksarealene brukes hovedsakelig til grasproduksjon, beite og noe korn. Ellers er det bruk både med sau, svin og verpehøner i kommunen

Under 3 % av arealet i Norge er jordbruksareal. I Sømna er det 31.781 daa med jordbruksareal og dette utgjør 16,3 % av kommunens landareal. Jordbruksareal består av fulldyrka jord (så dyp at den kan pløyes), overflatedyrka jord (kan ikke pløyes, men slås med maskinelt utstyr) og innmarksbeite (kulturbeite med mer enn 50 % beitepregede urter).

Kommunen har mer fulldyrka jord enn noen annen kommune i fylket. Den store dyretettheten og det aktive landbruket medfører likevel at behovet for jordbruksareal er større enn i noen annen kommune i fylket. Tilnærmet all dyrkajord er i drift og kommunen følger jevnlig opp de arealene som er ute av drift og pålegger brukerne å få dem i drift igjen.

Store deler av kommunen er derfor avsatt til LNFR-områder. Det vises også til avsnittet om kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø for mer informasjon.

Jordbruksnæringen på Sømna gjenspeiler fortsatt et spredt og gårdsbundet bosettingsmønster, noe som påvirker både nye og eksisterende boliger. Dette gjelder selv om kommuneplanens arealdel (KPA), med de reguleringsplanene som videreføres, legger opp til at den største boligreserven avsettes i tettstedsområdene.

Arealressursstatistikk

1812 Sømna	Daa	Andel av kommunens landareal
Fulldyrka jord	27 212	14,2
Overflatedyrka jord	220	0,1
Innmarksbeite	4 307	2,2
Produktiv skog	41 106	21,5
Uproduktiv skog	28 356	14,8
Åpen myr	6 437	3,4
Åpen jorddekt fastmark	2 634	1,4
Åpen skrinn fastmark	73 564	38,4
Bebyggd	2 456	1,3
Samferdsel	924	0,5
Snø og isbre	0	0,0
Totalt kartlagt i AR5	187 216	97,7

Figur 15. Kilde: AR5 databasen til NIBIO pr 31.12.2025

Nedbygging av jordbruksarealer er en irreversibel prosess, og areal som blir bygget ned kan ikke tas i bruk igjen til matproduksjon. Kommunen har et ansvar for å ta vare på matjorda for kommende generasjoner.

Dyrkbar jord er arealer som kan dyrkes opp til å bli fulldyrka jord. Det kan for eksempel være et skogområde med god jord. Hvor godt egnet den dyrkbare jorda er for matproduksjon, er blant annet avhengig av klimaet. Landet er delt inn i klimasoner fra 1–6, hvor sone 1 er best egnet for matproduksjon. Jamfør arealbarometeret til NIBIO har Sømna kartlagt 11 288 daa som dyrkbar jord, og 61,8 % av den jorda som kan dyrkes opp ligger i klimasone 3, «godt egnet for fôrkorndyrking». 45,1 % av den dyrkbare jorda i Sømna er skog, 12,6 % er innmarksbeite, 0,4 % er overflatedyrka jord og 4,1 % er åpen fastmark. 37,9 % er myr, og myrjord kan være problematisk å dyrke opp, da det blant annet kan medføre økte utslipp av klimagasser. I Sømna kommune ligger 61,8 prosent av den jorda som kan dyrkes opp i sone 3.

I planforslaget er den fulldyrka og overflatedyrka jorda vernet gjennom å begrense bruken av formålet LNFR med spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse.

Det er avsatt tydelige avgrensede områder hvor det åpnes for spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse kombinert eller hver for seg. For hvert slikt LS-område er det satt opp begrensninger for maksimalt antall boliger/fritidsboliger som kan bygges i disse formålene i den neste 12-års perioden, se punkt 7.2.

Figur 16. Slåttonn i Sømna.

7.2 LNFR-områder med spredt bolig-, nærings- og fritidsbebyggelse (§ 3.4.3) (LS og LS_K)

Sømna kommune er en utpreget landbrukskommune med mye spredt bebyggelse. Kommuneplanens arealdel legger til rette for spredt bebyggelse i LNFR-områder (landbruk, natur, friluftsliv og reindrift), betegnet som LS i plankartet, forutsatt at dette ikke kommer i konflikt med viktige landbruks- og

miljøinteresser. Hensikten er å åpne for begrenset bosetting, fritidsbruk og mindre næringsvirksomhet, samtidig som natur- og landbruksverdier og reindriftas rettigheter ivaretas.

I kommuneplanens arealdel som ble vedtatt juni 2025 og opphevet februar 2026, var LS områdene tatt ut av plankartet slik at det kun var rene LNFR-formål i hele kommunen, bortsett fra de regulerte områdene og et lite område i Dalbotn og Kvaløya. Dette er områder helt i kommunens ytterkanter, og vanskeliggjorde byggesaksaksbehandling i store deler av kommunen. Dette, i tillegg til andre feil/mangler gjorde at det var nødvendig med en snarlig rullering av planen. Gjeldende kommuneplanens arealdel 2006-2011 har igjen for store og lite presise spredtområder. Jillen-Njaake reinbeitedistrikt har ovenfor kommunen i konsultasjon i forbindelse med utarbeidelse av kommuneplanens arealdel før vedtak i 2025 særlig kommentert spredt fritidsbebyggelse og bebyggelse i nye områder som problematiske. Kommunen har derfor sammen med konsulent Henning Larsen/Rambøll høsten 2025 utarbeidet en metode for å begrense spredtområdene slik at det gir en forutsigbar utbygging.

7.2.1 Metode for avgrensning av LNFR-spredt (LS)

Avgrensningen er gjort i to trinn:

Først er større sammenhengende områder (LS1–LS10) definert ut fra geografi og infrastruktur. Dette ligger som bestemmelsesområder i plankartet. Innenfor hvert bestemmelsesområde er mindre delområder avgrenset som LS ut fra eksisterende boliger og fritidsboliger, gårdstun og tilgrensede tomter. Det er brukt matrikkeldata og AR5-kart for å identifisere dette, og dyrka mark, myr og andre sårbare arealer er i hovedsak holdt utenfor. Alle eksisterende LS områder innenfor hvert bestemmelsesområde har samme arealformålsnavn. Det åpnes for noen nye enheter innenfor disse områdene, selv om det forventes liten utbygging av nye enheter her. I bestemmelsesområdene for LS9 og LS10, fra Teistdalen og til Olderbakkan, åpnes det ikke for utbygging til boligformål på grunn av manglende infrastruktur. Dette gjelder også for LS11 Sømnesøya og LS12 Einvika. Disse er lagt som egne LS områder på grunn av at de ikke har vegforbindelse, og dermed ikke er egnet til boligformål. Det forventes heller ingen ny fritidsbebyggelse innenfor LS11 og LS12 da områdene er begrenset i areal, og det er derfor ikke åpnet for ny bebyggelse her.

Kommunen har i forbindelse med revideringen av planen vurdert om eksisterende ubebygde tomter skulle legges inn med LS-formål. Mange av disse tomtene ligger imidlertid langt fra etablert infrastruktur, er fradelt uten tilstrekkelig utredning eller uten godkjent dispensasjon eller omdisponering etter jordlova, eller har utgått fordi tiltak ikke er igangsatt innen fristen. En stor del av disse tomtene er dermed ikke i samsvar med planens bestemmelser om utbygging. På bakgrunn av det er ubebygde tomter som ligger isolert ikke tatt inn i planen. Det vurderes også som uforholdsmessig mye arbeid å skulle konsekvensutrede disse for å legge de inn i planen når kommunen ikke har fått innspill om at de er planlagt utbygd.

Ubebygde tomter som ligger i tilknytning til eksisterende bebyggelse, er derimot innarbeidet som LS-formål, forutsatt at de ikke berører dyrka mark, myr eller andre sårbare arealer.

Nåværende LNFR-spredt (LS)			
Sted/krets	Arealformålsnavn	Ant. boliger	Ant. fritidsboliger
Dalbotn	LS01	3	3

Øyan, Berg, Sømnes	LS02	3	3
Brekkeidet, Grøttheim, Malm, Baustad, Slyngjemyra	LS03	3	3
Mjønesodden til Innermarka	LS04	3	3
Mardal, Vik, Bjøru, Våg	LS05	4	4
Ånvik, Kjørsvika, Olsvika	LS06	2	2
Sund, Hjelmset	LS07	3	3
Vennesund, Kvaløya	LS08	3	3
Olderbakkan, Smedvika, Sellimarka, Tømmeråsvika	LS09	0	2
Teisdalen til Storvika	LS10	0	0
Sømnesøya	LS11	0	0
Einvika	LS12	0	0
SUM		24	26

Figur 17. Nåværende LNFR-spredt formål.

I tiden før planens vedtak i 2025 ble det meldt inn nye behov i form av to søknader om fradeling til boligformål. Begge disse er i forbindelse med generasjonsskifte på gårdsbruk. Dette gjelder LS13 Hombornes og LS14 Jamnsjøodden. Disse er konsekvensutredet og lagt inn som fremtidig LS-område i plankartet.

Fremtidig LNFR-spredt (LS)			
Stedsnavn	Arealformålsnavn	Ant. Boliger	Ant. Fritidsboliger
Hombornes	LS13	3	0
Jamnsjøodden (Buvika)	LS14	3	0
SUM		6	0

Figur 18. Fremtidig LNFR- spredt formål.

Lokasjonskrav og hensyn

Selv innenfor avsatte LS-områder kan tiltak avslås dersom de kommer i konflikt med viktige hensyn, jf. lokasjonskriteriene i planbestemmelsene § 3.4.3. Alle tiltak skal vurderes konkret i den enkelte sak. Tiltak skal ikke berøre dyrka jord, viktige beiteområder, myr, verdifull skog eller komme i konflikt med reindrift, natur- og friluftsinnteresser, kulturminner eller allmenn ferdsel. Hensynet til naturmangfold skal vektlegges.

Tiltak skal lokaliseres med god tilpasning til terreng og eksisterende bebyggelse, med begrensede inngrep. Det kreves tilgang til nødvendig infrastruktur, og adkomst og tekniske løsninger skal så langt som mulig legges utenom viktige natur- og landbruksområder.

Kommunen fører løpende oversikt over etableringer i LS-områder, og utviklingen vurderes ved senere rullering av kommuneplanen.

7.2.2 Områder avsatt til lagring av biorest (LS_K)

Sømna Biogass Gårdsdrift SA ble stiftet den 30. januar 2020 av 52 bønder. Sammen med Sømna kommune ble det gjennomført et forprosjekt som utredet muligheten og potensialet for å etablere en biogassfabrikk i Sømna. Biogassmarkedet i Norge er økende, og aktørene posisjonerer seg for å ta en fremtidig rolle.

Den nye gjødselverforskriften setter strengere krav til lagringskapasitet for husdyrgjødsel. Dette blir en økonomisk utfordring for bøndene, da flere må utvide sin lagringskapasitet og oppfylle krav om tak over gjødselkum. Bøndene i Sømna ønsker å ta sin del av klimaansvaret. Reduserte utslipp av klimagassen metan og lystgass fra lagring/håndtering av husdyrgjødsel, kan realiseres ved en etablering av biogassanlegg i Sømna kommune. Husdyrgjødsel som har vært i biogassfabrikken skal kjøres tilbake som biorest og spres på jorda. Som en følge av dette vil selskapet ta ansvar for å sikre nok lagringskapasitet for biorest. Sømna Biogass Gårdsdrift SA skal bygge ca. 29 felleslager spesialtilpasset for bioresten i Sømna kommune.

I planprosessen med KPA har plassering av kummene vært gjennom en forenklet vurdering for påvirkning av naturmiljø, friluftsliv, kulturminner m.m. Ettersom dette er et tiltak innenfor landbruket, har ikke den enkelte kum en egen konsekvensutredning. Det er av den grunn heller ikke satt begrensning på f.eks. diameter på kummene i bestemmelsene.

Biogass-kummer tillates i områder avsatt til LS-formål (LNFR Spredt). Områdene er avgrenset i plankartet med benevnelsen LS_K, og har fått nummerering fra K1-K29. Lokalisering, gårds- og bruksnummer samt kum nummer er vist i figur 19.

Etablering av biogasskummer for lagring av biorest er et tiltak innenfor landbruksdrift, men medfører enkelte faremomenter som må vurderes og håndteres i planlegging og gjennomføring.

Biogasskummer innebærer risiko for lekkasje av biorest ved teknisk svikt, feil utførelse eller mangelfull drift. Utslipp av biorest kan medføre forurensning av jord, overflatevann og eventuelt grunnvann, med negative konsekvenser for nærliggende natur- og landbruksarealer dersom tiltaket ikke utføres i henhold til gjeldende krav og forskrifter.

Lagring av biorest kan også medføre luktulempere for nærliggende bebyggelse, særlig ved mangelfull tildekking og håndtering. I tillegg kan anleggene utgjøre en sikkerhetsrisiko for personell ved drift og vedlikehold, blant annet knyttet til eksponering for gass og biologisk materiale.

Større kummer kan ha en visuell og landskapsmessig påvirkning, særlig i åpne kulturlandskap. Av den grunn kan det i enkelte tilfeller være mer hensiktsmessig å etablere to mindre kummer fremfor én stor, for å redusere dominerende virkning i landskapet og bedre tilpasningen til omgivelsene.

Plassering av biogasskummer må ta hensyn til grunnforhold, avstand til bebyggelse, eksisterende arealbruk, samt natur-, friluftsliv-, kultur- og reindriftsinteresser. Tiltakene er vurdert samlet i planprosessen, og risiko knyttet til etablering og drift anses som håndterbar gjennom tekniske løsninger, driftsrutiner og gjeldende regelverk.

Samlet vurderes faremomentene knyttet til biogasskummer som moderate, forutsatt at etablering og drift skjer i tråd med krav i planbestemmelser, relevant regelverk og konkrete vurderinger i den enkelte sak.

For formål merket LS_K tillates det som hovedregel etablering av én kum per formål. Der det vurderes som mer hensiktsmessig, kan det tillates etablering av to kummer. For at løsning med to kummer skal anses som mer hensiktsmessig, må det dokumenteres at én kum, på grunn av grunnforhold eller nærliggende omgivelser, vil bli for stor og visuelt dominerende, og at to mindre kummer gir en bedre tilpasning til omgivelsene.

Fremtidig LNFR- spredt (LS_K)		
Sted	Arealformålsnavn	Arealstatus
Arnes (64/2)	LS_K01	Fremtidig
Kvilt (64/5)	LS_K02	Fremtidig
Kvilt (65/4)	LS_K03	Fremtidig
Hass (70/6)	LS_K04	Fremtidig
Kleiven (67/3)	LS_K05	Fremtidig
Øvre Dale (61/6)	LS_K06	Fremtidig
Rustebakke (69/1)	LS_K07	Fremtidig
Grøtheim (66/18)	LS_K08	Fremtidig
Sømnes (50/1)	LS_K09	Fremtidig
Baustad vest (50/16)	LS_K10	Fremtidig
Grøttheim/Åshaug (58/17)	LS_K11	Fremtidig
Brekkeide (56/48)	LS_K12	Fremtidig
Jølmoen (59/1)	LS_K13	Fremtidig
Baustad (52/1)	LS_K14	Fremtidig
Mardal (49/6)	LS_K15	Fremtidig
Malmstranda (54/1)	LS_K16	Fremtidig
Bjørø (44/5)	LS_K17	Fremtidig
Trongvollan (42/1)	LS_K18	Fremtidig
Kjørsvik (27/1)	LS_K19	Fremtidig
Stein (40/7)	LS_K20	Fremtidig
Stein/ Sandvåg (39/33)	LS_K21	Fremtidig
Åsletten (36/4)	LS_K22	Fremtidig
Sandvåg (38/1)	LS_K23	Fremtidig
Hjelmset nord (36/9)	LS_K24	Fremtidig
Sund (35/21)	LS_K25	Fremtidig
Hjelmset (29/2)	LS_K26	Fremtidig
Kvaløya (31/88)	LS_K27	Fremtidig
Steine/ Hauglund (40/1)	LS_K28	Fremtidig
Enge (36/4)	LS_K29	Fremtidig

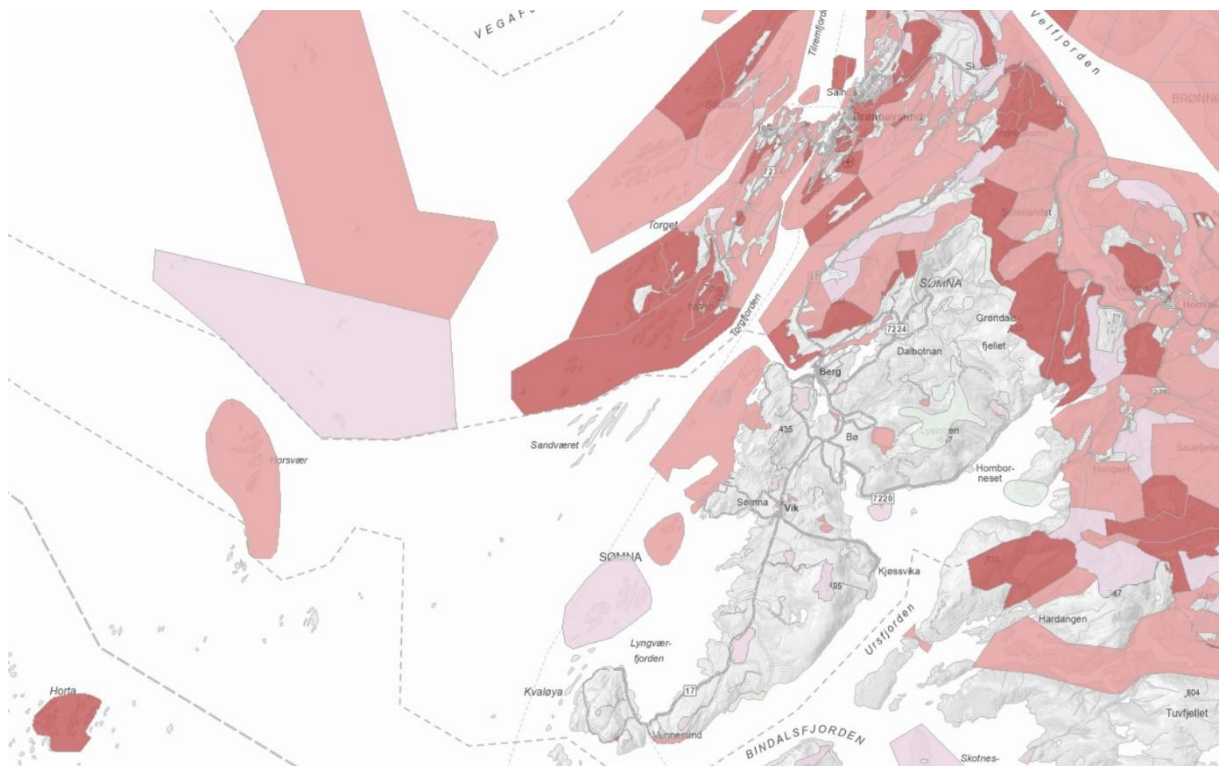
Figur 19. Fremtidig LNFR-spredt formål for biorestkummer.

7.3 Natur- og friluftsområder

Sømna kommune har unike friluftslivsområder og de er kommunens største ressurs for aktivitet og rekreasjon. Bruken av disse er viktige for folkehelse, stedstilhørighet, kunnskapsformidling og næringsliv. Det er utført kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder i Sømna kommune i 2014. Prosjektet inngikk i en helhetlig kartlegging av alle kommunene i Nordland, på initiativ fra Nordland

fylkeskommune. Kartleggingen følger en metodikk gitt i Kartlegging og verdsetting av friluftsområder (DN-håndbok 25, 2004). Kartleggingen fokuserer ensidig på friluftslivets interesser og innebærer ingen veiing mot andre privat- eller samfunnsinteresser.

Kommuneplanen er påført en rekke hensynssoner for både naturmiljø, friluftsliv og landskap (kulturlandskap). Hensynssoner for bevaring av naturmiljø er satt av der hvor det er registrert verdifulle naturtyper, enten nasjonalt eller lokalt. Det er også satt av hensynssone Naturreservatene samt fuglefredningsområdet i Horsvær.

Figur 20. Kartlegging av natur- og friluftsområder i Sømna kommune, kartutsnitt fra naturbase.no.

Naturmiljø og naturmangfold er også vurdert opp mot etablering av områder bebyggelse og anlegg. Der det stilles krav om regulering vil kunnskapsgrunnlaget suppleres i reguleringsplan. Der det kan bygges etter søknad er tiltaket enten tilstrekkelig utredet eller kan suppleres med kunnskap om behov.

Øyfjellet

Øyfjellet er et lite grønnkledd fjell som ligger rett øst for Berg sentrum. Her er det flott utsikt fra 139 moh, og en 1,5 km lang løype. Området er avsatt som et nåværende friområde i kommuneplanens arealdel, med arealformålsnavnet o_FR11.

Kvennvika

Kvennvika er et statlig sikret friluftsområde på Kvaløya i Sømna. Området er avsatt som et nåværende friområde i kommuneplanens arealdel, med arealformålsnavnet o_FR12. Friluftsområdet har en langgrunn sandstrand og er svært populært blant både lokalbefolkningen og turister.

Området er godt tilrettelagt med parkeringsplass, sanitæranlegg med dusj og WC, stier ned til stranden, grillplass og benker. Flere steder på stranden stikker berggrunnen opp som små knauser i sanden. I disse kan man se tydelige krystaller i glimmerskifer. Krystallene er metamorfe mineraler som ble dannet for om lag 480 millioner år siden. Blant mineralene som finnes her, er granat, staurolitt og kyanitt. Forekomsten av kyanitt viser at bergartene har vært utsatt for høyt trykk og høy temperatur under dannelsen.

Figur 21. Kvennvika.

7.4 Reindrift

Sømna kommune ligger innenfor Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt.

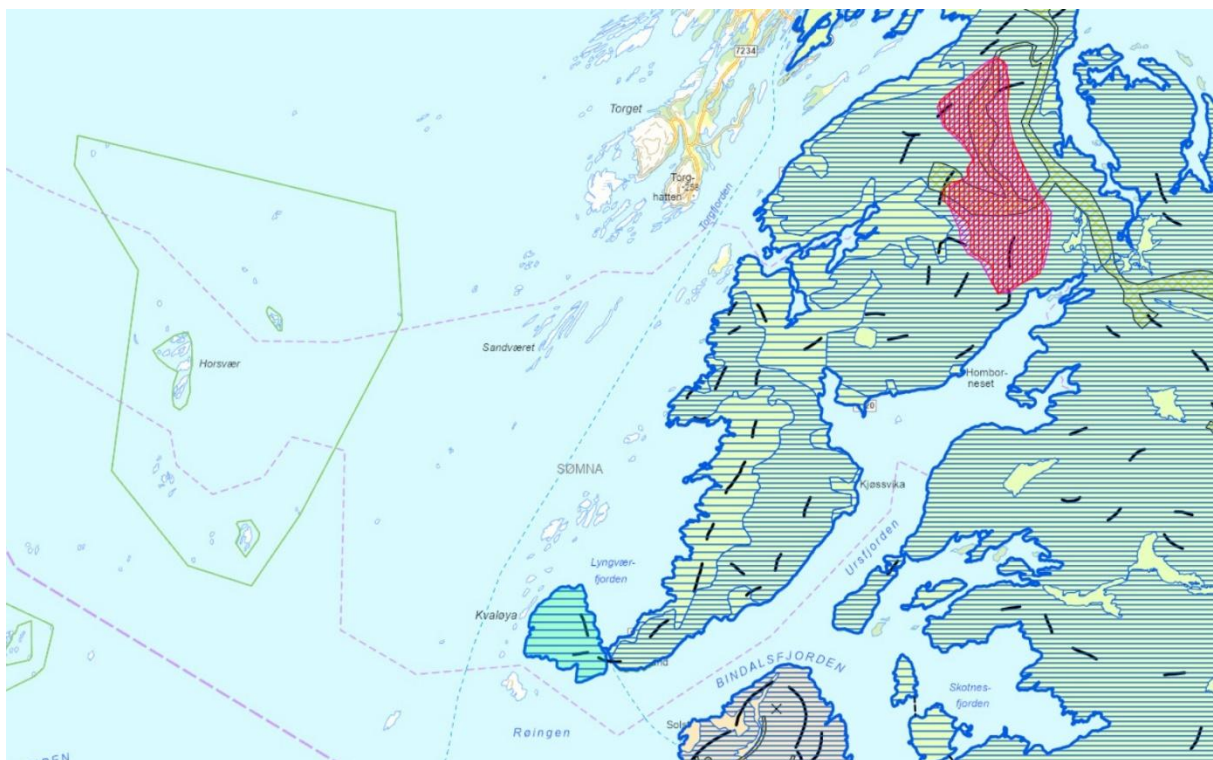
Samisk reindrift er basert på at reinen skal beite på utmarksbeite hele året. Naturgitte forhold og reinens behov varierer gjennom året. Derfor er det nødvendig å flytte reinen mellom ulike beiteområder i de ulike beitesesongene. Innenfor kommunen er det et reinbeitedistrikt, Jillen-Njaarke, som har store områder for reinbeite i Sømna kommune. Det er flere flytt- og trekkleier, oppsamlingsplasser og svømme- og transportleier. Leiene følger gamle spor bestemt etter blant annet topografi, sjøer og vassdrag, og inngrep i disse kan få alvorlige konsekvenser. De samme flyttingene skjer år etter år, men variasjonen i naturforhold og klima fører til ulikheter mellom år. Noen vinterbeiteområder ligger slik til at de må brukes i et rotasjonsmønster. Dette er mest vanlig på kysten. Rotasjonsbeiting innebærer at et avgrenset område blir beitet gjennom en vinter. Neste vinter er det et annet avgrenset område som blir brukt. Beiting på avgrensete vinterbeiteområder medfører at lavbeitet trenger noen år uten beiting for å vokse til igjen. Derfor kan det ta flere år mellom hver gang det er vinterbeiting på visse avgrensete kystområder, som for eksempel øyer og halvøyer.

Registrerte flytt- og trekkleier er vist i plankartet som hensynssoner, H520, disse har tilhørende planbestemmelser. Beiteområder er tatt ut som hensynssone da det uavkortet gjelder for hele kommunen

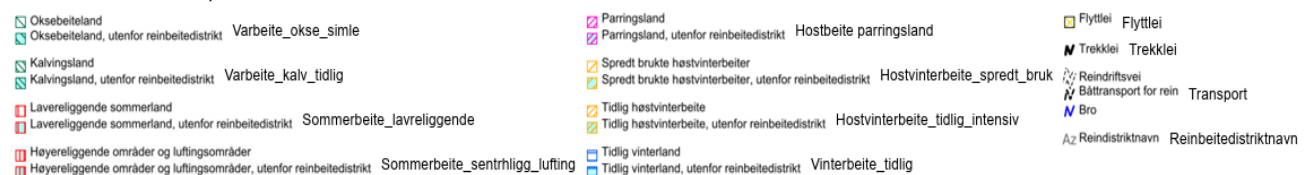
Etter sameloven § 4-4 om konsultasjonsplikt ble det gjennomført konsultasjoner med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt i forbindelse med utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel, som ble vedtatt i 2025 og senere opphevet i 2026. Temaer som særlig ble avklart, var forholdet til spredt bolig- og fritidsbebyggelse samt utbygging i urørte områder. Det er særlig spredt fritidsbebyggelse og etablering av bebyggelse i nye områder som vurderes som problematisk. For reindriftsnæringen er det ønskelig med en reduksjon i omfanget av spredt bebyggelse.

Det ble foretatt justeringer i planen etter offentlig høring i 2024/25, hvor områder avsatt til fritidsbebyggelse ble gjennomgått og vurdert. Det medførte at et felt med 17 planlagte fritidsboliger ble tatt ut, med blant annet bakgrunn i at området berørte en flyttlei for rein. Reindriftsnæringens interesser er også vurdert opp mot den generelle svekkelsen av naturgrunnlaget som bruk av LS-områder kan medføre. LS-områder for eksisterende og framtidig bebyggelse er innarbeidet i planen, men er betydelig redusert sammenlignet med kommuneplanens arealdel for 2006–2011.

Trekklei sør for Vik må legges om grunnet framtidig næringsaktivitet innenfor NÆ2 og andre steder. Dette er krav til i bestemmelsene.

Figur 22. Reinbeite for rein i Sømna, samt flytt- og trekkleier, oppsamlingsplasser og svømme- og transportleier innenfor kommunen, kartutsnitt fra databasen NordlandsAtlas reindrift.

Spredt bebyggelse i LNFR-områder ivaretar reindriftsnæringens interesser i bestemmelsen, § 3.4.3 med lokasjonskriterier.

7.5 Kulturlandskap

Kulturlandskap er en helhetlig måte å se landskapet på, hvor både natur, kultur, historie og dagens aktivitet og mennesker inngår. Jordbrukets kulturlandskap omfatter ulike typer høstingslandskap i utmark og dyrkingslandskapet, det vil si gårdslandskap med innmark. Det er 4 områder som er satt av til verdifulle kulturlandskap i Sømna kommune, utvelgelsen er utført av miljøvernmyndighetene i nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap.

I kommuneplanen er det avsatt hensynssone for kulturlandskap for:

Sted	Størrelse
Nedre Dale	784,8 daa
Skålvika	119,1 daa
Kvaløygjerdet	29,5 daa
Nordstrand	26,1 daa
Til sammen	959,5 daa

Verdifulle kulturlandskap i Sømna kommune, Nedre Dale, Skålvika, Kvaløygjerdet og Nordstrand, kartutsnitt fra Naturbase.

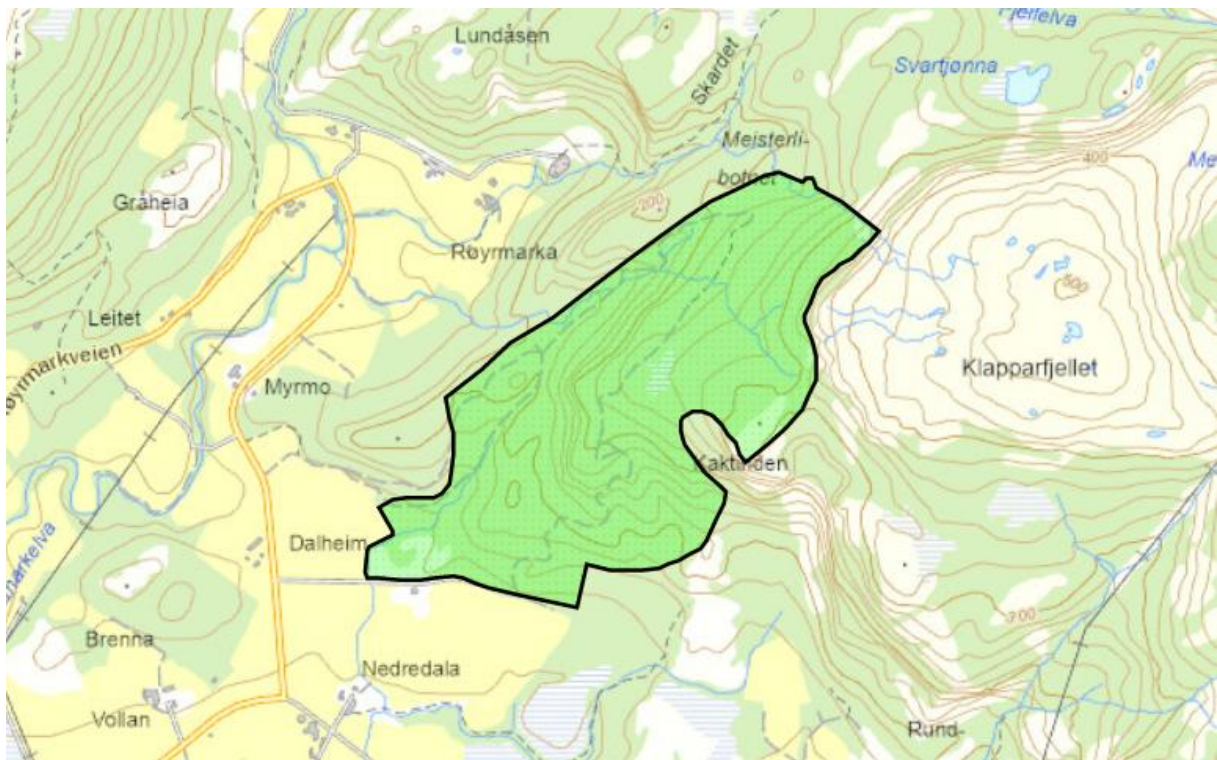
Nedre Dale

Kulturminneverdi: Verdifullt

Biologisk mangfold verdi: Verdifullt

Areal 784,8 daa

Større beiteskogsområde som ligger sørvendt innerst i en dal. Området er tilrettelagt som tur- og friluftsområde, med stier og informasjonstavle som forteller om gamle stedsnavn og kulturhistoriske verdier i området. Området bør undersøkes nærmere i forhold til artsinventar. Stedet vurderes først og fremst å ha lokal verdi.

Figur 23. Verdifulle kulturlandskap på Nedre Dale, kartutsnitt fra Naturbase.

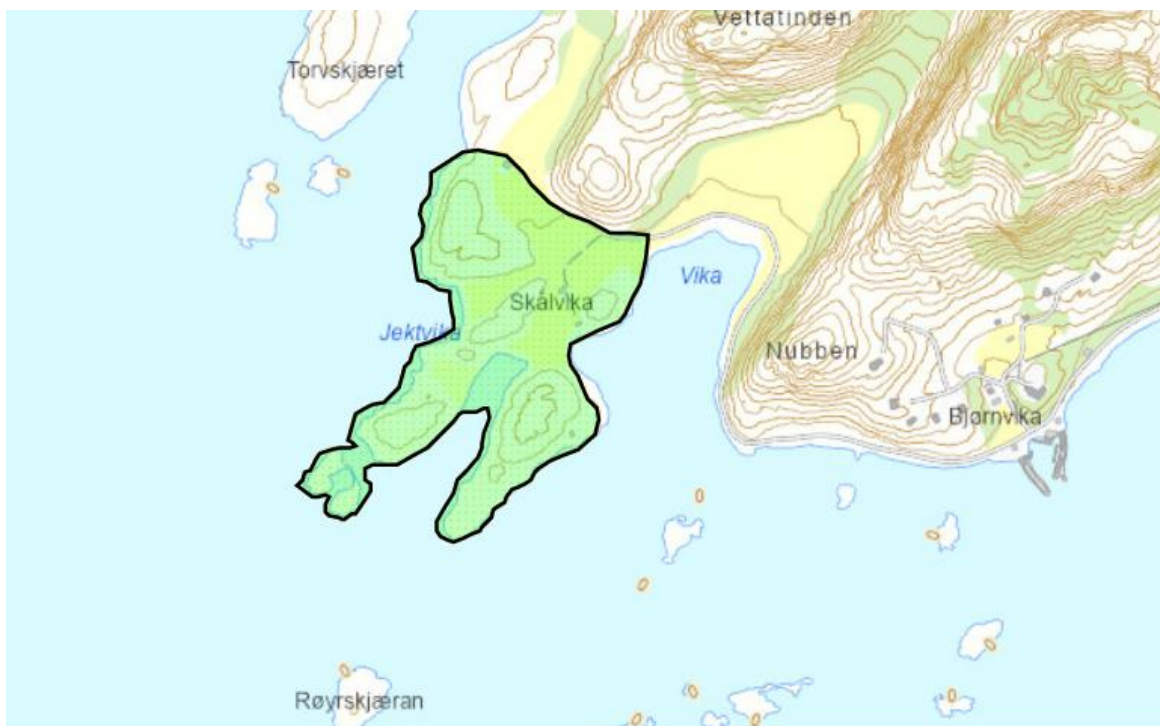
Skålvika

Kulturminneverdi: Verdifullt

Biologisk mangfold verdi: Ikke registrert

Areal 119,1 daa

Nedlagt gårdsbruk i Skålvika ut mot Melsteinfjorden på yttersida og Lyngværffjorden i sør, benyttes som fritidsbolig i dag. Biologisk sett har området begrenset verdi. Stedet har større kulturhistorisk verdi som representativt eksempel på et eldre bruk i regionen, først og fremst fordi hovedbygningen er bevart forholdsvis uforandret.

Figur 24. Verdifulle kulturlandskap på Skålvika, kartutsnitt fra Naturbase.

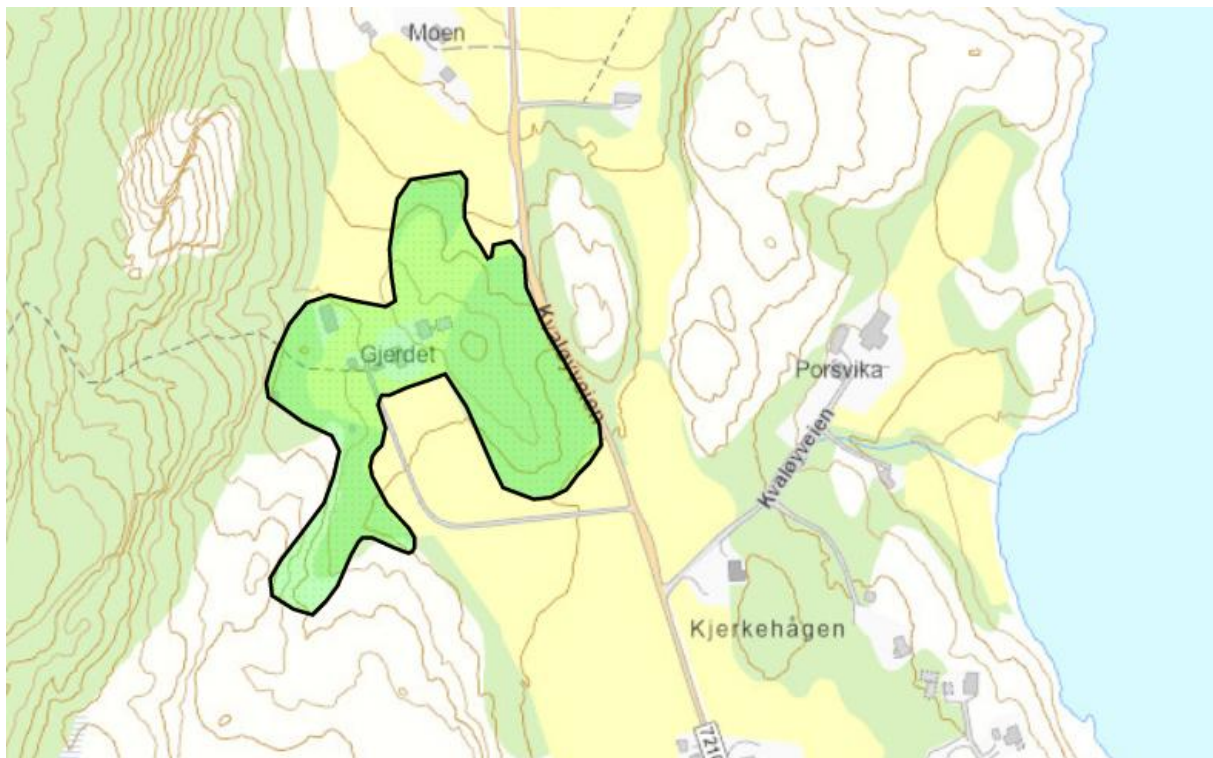
Kvaløygjerdet

Kulturminneverdi: Verdifullt

Biologisk mangfold verdi: Verdifullt

Areal 29,5 daa

Området består av en gårdseiendom som ligger på østsiden av indre Kvaløy sør i Sømna. Alle de tradisjonelle bygningene er bevart. Gården representerer klare kulturlandskapsmessige og historiske verdier. I kommuneplanen er Kvaløygjerdet ett av 4 områder i Sømna som er båndlagt med tanke på å bevare særlige verdier knyttet til kulturminner og lokaliteter med naturvitenskapelig verdi.

Figur 25. Verdifulle kulturlandskap på Kvaløygjerdet, kartutsnitt fra Naturbase.

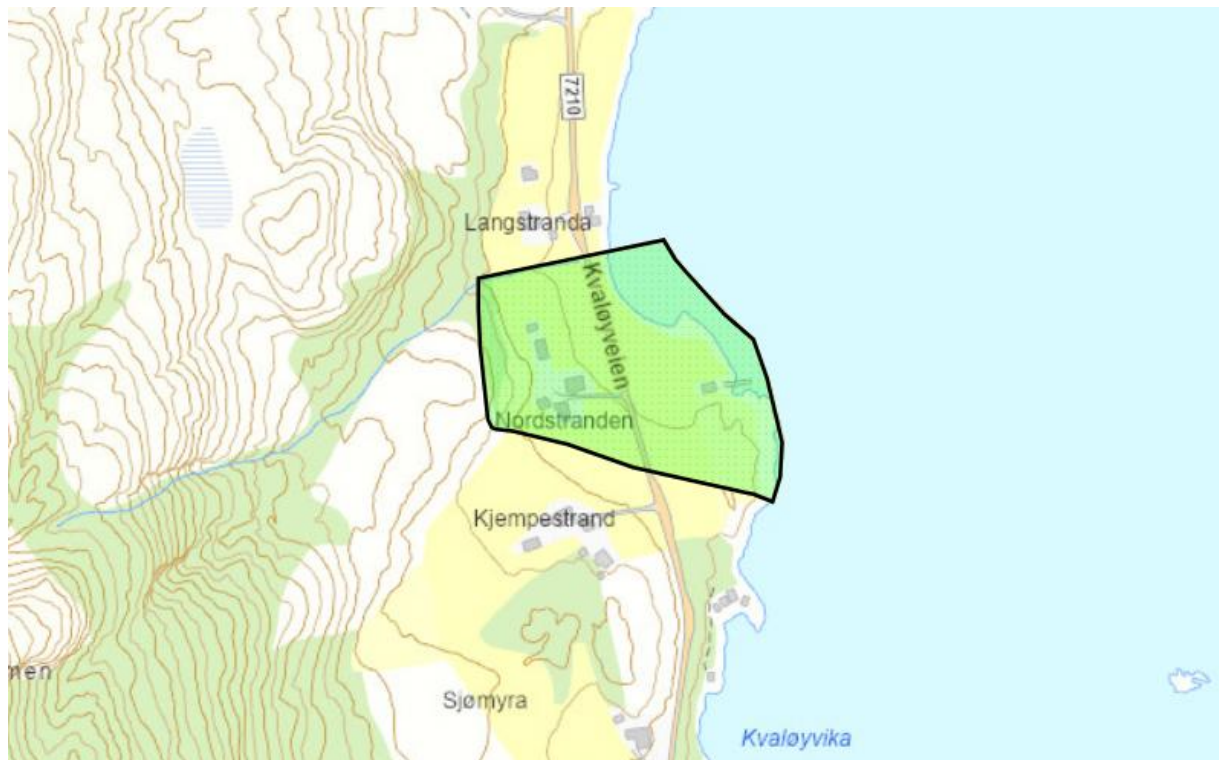
Nordstrand

Kulturminneverdi: Verdifullt

Biologisk mangfold verdi: Verdifullt

Areal 26,1 daa

Bruket var i drift som sauebruk, med 65 dyr i 2003. De opprinnelige bygningene står, både våningshus, fjøsbygning, et lite sommerfjøs samt naust ved sjøkanten. I biologisk mangfold sammenheng er lokaliteten interessant, selv om artsutvalget ikke er spesielt sjeldent. Stedet vurderes samlet sett å ha lokal til regional verdi.

Figur 26. Verdifulle kulturlandskap på Nordstrand, kartutsnitt fra Naturbase.

7.6 Kulturminner

Der er mange typer kulturminner i Sømna kommune:

- Arkeologiske kulturminner
- Samiske kulturminner
- Maritime kulturminner
- Geologiske forekomster
- Gamle ferdselsveier
- Steingjerder
- Bygninger
- Tradisjonslokaliteter

De eldste kulturminnene i Sømna kommune går tilbake til steinalderen. Det er gjort flere løsfunn og det er også spor etter hus flere steder i kommunen, blant annet på Skårskardet. Det er mange gravminner flere steder i kommunen både i form av hauger og gravrøyser, f.eks. langhaugen på Heståsen, som også er markert med en over to meter høy bautastein. I Vennesund ligger den sagnomsuste og helbredende Olavskilden. Et sjeldent kulturminne er en lærsko fra 300-tallet f.Kr. som ble funnet i ei myr på Vestaberg. Her er det også ei tuft etter et hus som var i bruk i jernalder. På Rødbergan nord for Vik ligger et klebersteinsbrudd fra jern- og middelalder. Bruddet ligger i ei bratt bergside, og i nedre del sees flere runde fordypninger etter uttak av kleberstein. Her finner man spor etter både gryteemner og groper etter uttak av gryter.

Sømna kirke på Vik ligger på et gammelt kirkested, som trolig har fungert som kirkested helt siden middelalderen. Sømna kirke fra 1876 er listeført av Riksantikvaren. Eldste omtale av en kirke på Sund er i 1533, men sognet nevnes allerede i 1432. I 1589 beskrives den som korshus, og sammen med Vik og Vassås kirker ble den da betjent av en kapellan residerende ved Brønnøy hovedkirke. Kirkestedet bestod fram til ca. 1643. Det er i dag ingen synlige tegn etter middelalderkirken på Sund, selv om man vet plasseringen den hadde på gårdstunet.

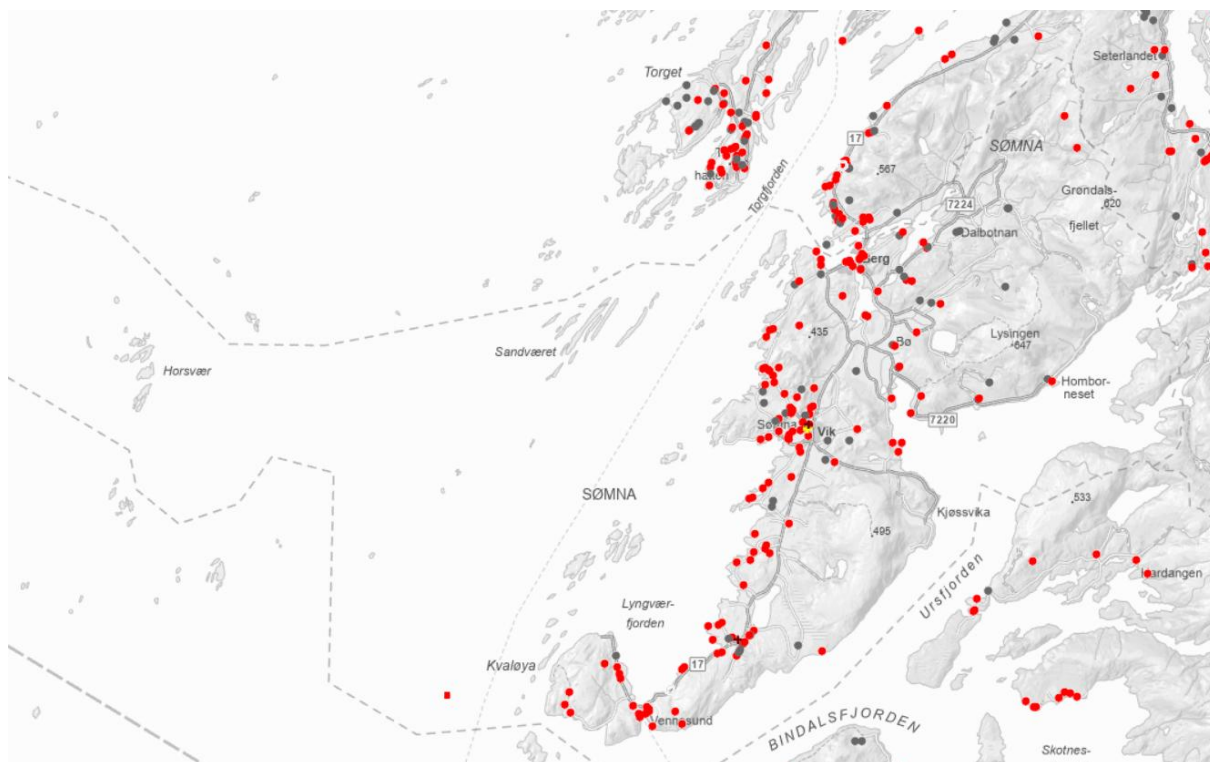
Av nyere tidskulturminner nevnes handelsbrygga på Vennesund fra 1920-tallet. Allerede på 1600-tallet var Vennesund kjent som et handelssted og stedet har vært et naturlig stoppested for reisende i flere århundrer. På Berg står også møllen som var i drift til 2002, og som er verdens nordligste mølle.

Av maritime kulturminner nevnes Østerspollen på østsida av Ursfjorden og ved Viksjøen ligger et bygningsmiljø med flere eldre naust og brygger samt en molo fra 1920-tallet.

Det er utarbeidet en regional plan for nyere tids kulturminner «Kulturminner på Sør-Helgeland». I tillegg utarbeides det en kulturminneplan for kommunen i 2023/24 som omtaler kulturminnene utfyllende. I planen er det et søkelys på ulike kategorier kulturminner:

- Gravminner og spor etter bosetting
- Bygninger og kulturmiljøer med kulturhistorisk verdi
- Kulturminner knyttet til geologiske forekomster

Det er lagt inn hensynssoner for kjente områder med kulturminner og kulturmiljø i plankartet.

Figur 27. Kartutsnitt av Sømna kommune som viser arkeologiske kulturminner i kommunen.

Lov om kulturminner gjelder uavkortet i hele kommunen, jf. § 3, 1. ledd: «Ingen må – uten at det er lovlig etter § 8 – sette i gang tiltak som er egnet til å skade, ødelegge, grave ut, flytte, forandre, tildekke, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredet kulturminne eller fremkalle fare for at dette kan skje». Jf. §8, 1 ledd: «Vil noen sette i gang tiltak som kan virke inn på automatisk fredete kulturminner på en måte som er nevnt i § 3 første ledd, må vedkommende tidligst mulig før tiltaket planlegges iverksatt melde fra til vedkommende myndighet eller nærmeste politimyndighet. Vedkommende myndighet avgjør snarest mulig om og i tilfelle på hvilken måte tiltaket kan iverksettes. Avgjørelsen kan påklages til departementet innen 6 uker fra underretning om vedtaket er kommet fram til adressaten».

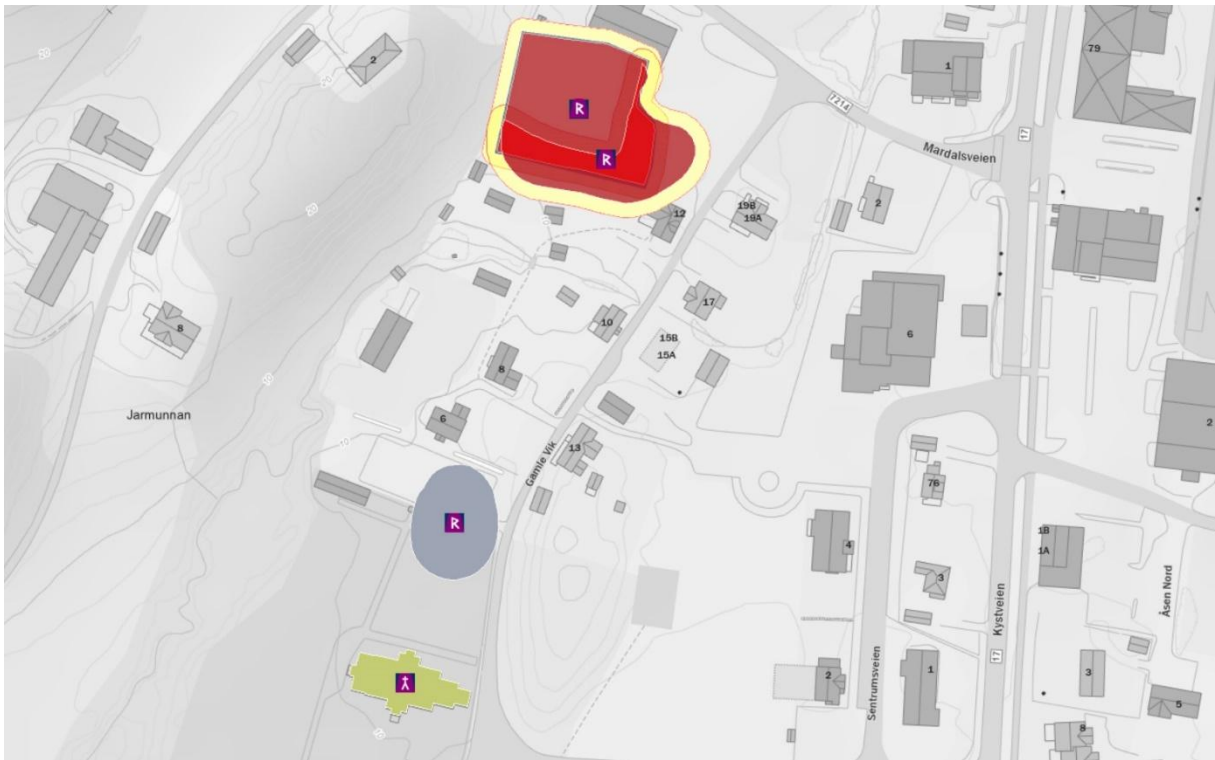

Figur 28. Triborgen.

7.7 Kulturmiljøer

I sentrum av Vik ligger et sammensatt kulturmiljø. Her er et eldre bygningsmiljø bestående av flere bolighus. Bygningenes plassering gir stedet et småbyaktig preg, og flere av dem ble på slutten av 1800-tallet brukt som butikker og kaffestuer. I utkanten av bygdetunet på Vik ligger en gårdshaug med et 1 meter tykt kulturlag. Trolig er gårdshaugen rester etter det gamle fellestunet på Vik. Kirkestedet på Vik er en del av dette kulturmiljøet og skal ha gått helt tilbake til middelalder. Eldste omtale av en kirke på Vik er i 1589 og da var den et anneks under Brønnøy hovedkirke. Ved besiktigelse av kirken i 1646 ser det ut til at denne hadde et rektangulært skip med smalere og lavere rektangulært kor, takrytter over skipet, og der var trolig bygd i tømmer. I 1846 var kirken en tømmerbygning med korsformet grunnplan og et kvadratisk kortilbygg i øst. Etter en periode der kirken var i privat eie ble den i 1865 solgt til Brønnøy kommune. I 1873 ble det bestemt å bygge ny og større kirke. Sømna nygotiske kirke er ei langkirke i tre fra 1876. Kirka er utformet av arkitekt Ole Olsen Scheistrøen. Det er gjort funn etter den gamle kirkegården nord for dagens kirke, blant annet i form av gamle kister. Det gamle kirkestedet sees i dag som ei grusslette omkranset av en steinmur. Dagens Sømna kirke er listeført av Riksantikvaren.

Sømna bygdetun er en del av Helgeland Museum og har en samling av 12 eldre bygninger. Mikkelborghuset fra 1899. Det er den eneste bygningen på bygdetunet som ikke er flyttet hit. Huset ble bygd som kombinert butikk og bolig og brukes i dag som museumsbutikk, kafe og kontor. På bygdetunet formidles den lokale kulturhistorien med vekt på bondens og fiskerbondefamiliens hverdag i perioden 1800-1950. Blant annet har de en kjøkkenhage med gamle kornsorter, kulturplanter, urter og grønnsaker.

Figur 29. Sømna kirke og bygdetun, kartutsnitt fra Askeladden.

Figur 30. Sømna bygdetun.

7.8 Grønnstruktur

Grønnstruktur er summen av store og små grønne og naturpregede områder ved og i sentrum og tettsteder. Grønnstrukturen bør utvikles til å bli en grønn vev med ferdselsårer og oppholdsområder i tettbebygde strøk og som knyttes sammen med omkringliggende naturområder som kulturlandskap, vassdrag (bekker, elver og innsjøer) og områder langs sjøen. Grøntområder tilbyr viktige nærrekreasjonsområder, opplevelseskvaliteter og møteplasser i folks hverdagsliv. Mulighet for å gå og sykle i attraktive omgivelser er bærekraftig og bidrar til bedre folkehelse. Grønnstrukturen gir også grunnlag for et rikt biologisk mangfold. Skal grønnstrukturen være attraktiv må den gjøres tilgjengelig og tilrettelegges for rekreasjon og opplevelser, med ferdselsårer og ulike soner for aktivitet og stillhet.

Tilgjengelighet til vann er en stor kvalitet og strandsonen er ofte attraktiv som turområde og for annet friluftsliv. Et viktig mål er derfor å ivareta allmenne interesser og unngå uheldig bygging langs sjøen. De statlige planretningslinjer for forvaltning av strandsonen beskriver hvordan kommunene skal ta hensyn til strandsonen i behandling av plan- og dispensasjonssaker. Sømna kommune har ikke utarbeidet noen egen grønnstrukturplan eller grønnstrukturplakat. Det er heller ikke lagt føringer på hvordan grøntarealene skal vektas i forhold til bruksegnethet eller til den faktiske bruk.

Sundshopen er avsatt som formålet park i kommuneplanens arealdel, med formålsnavnet o_PA1.

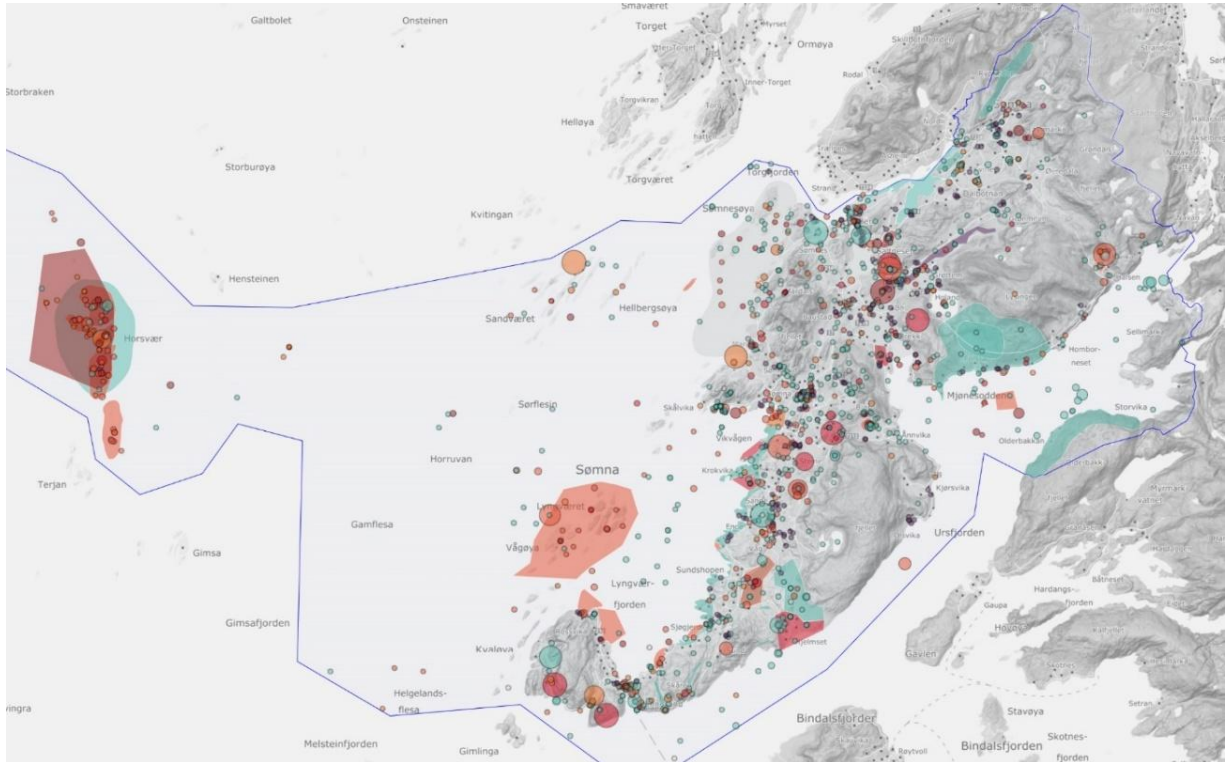

Figur 31. Valleråa. Foto Nils Nyborg.

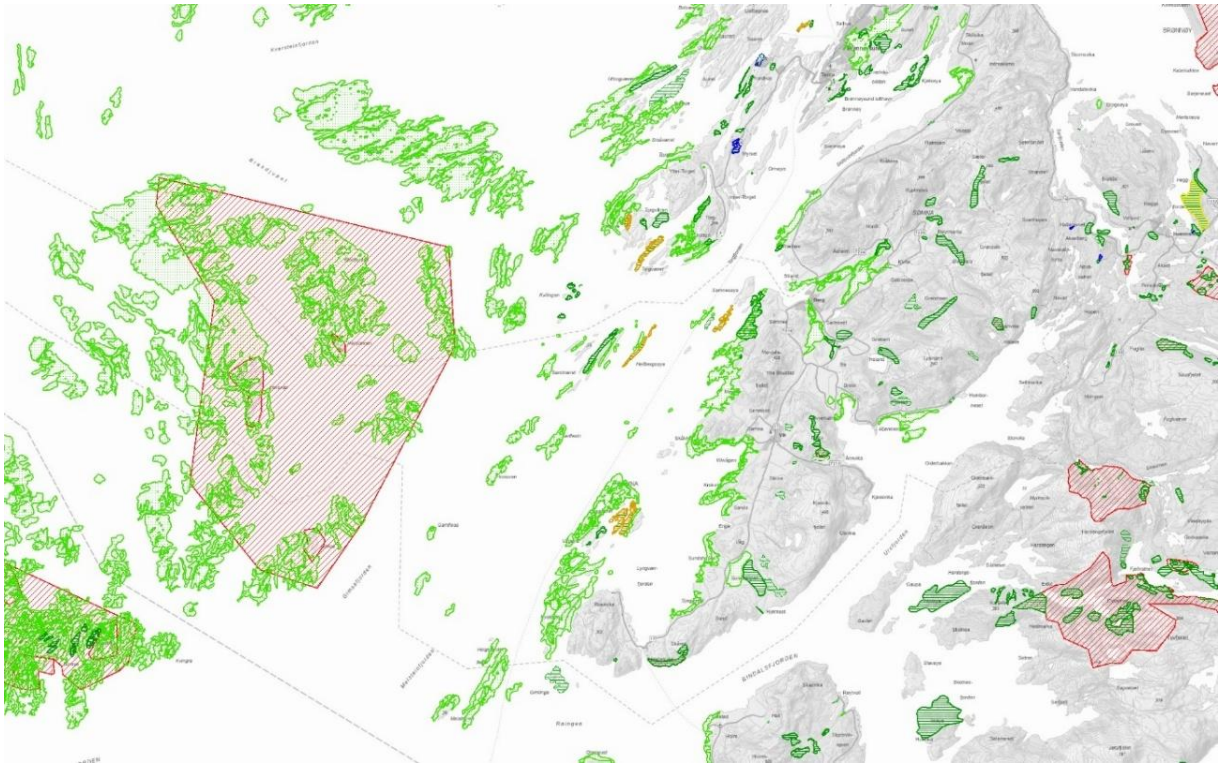
7.9 Biologisk mangfold

I databasen til Artsdatabanken er det registrert en god del forekomster av arter både på land og til havs. Noen av artene som er registrert er truet, men de fleste er livskraftige. I databasen til Miljøstatus finnes det oversikt over registrerte naturtyper på land og i sjø i Sømna kommune.

Det er fem naturreservater og et fuglefredningsområde i Sømna kommune, og de er nærmere beskrevet hver for seg. De er alle sammen lagt inn i plankartet med hensynssoner.

Figur 32. Oversiktskart over registrerte arter i Sømna kommune fra databasen Artsdatabanken.

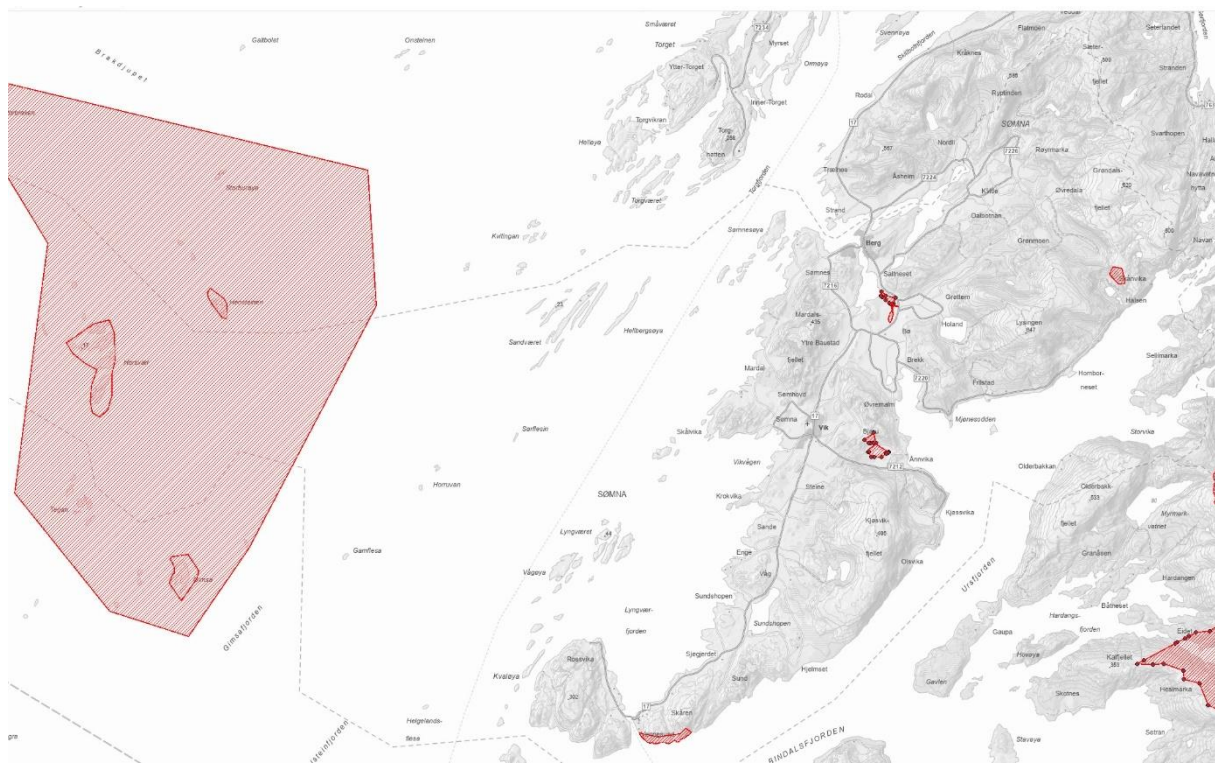

Figur 33. Oversiktskart over utvalgte naturtyper i Sømna kommune fra databasen Naturbase.

7.10 Naturvernområder

Det er seks naturreservater og et fuglefredningsområde i Sømna kommune:

- Teisdalen naturreservat
- Bøpøla
- Amundsgjerdlia
- Gjerdevatnet
- Skårfjellet
- Horsvær
- Hensteinen, Horsvær og Gimsan fuglefredningsområder

Figur 34. Naturvernområdene i Sømna kommune, kartutsnitt fra naturbase.no.

7.11 Teisdalen naturreservat

Teisdalen naturreservat ble vernet 15.12.2000. Verneplan gjelder for edelløvskog/rike løvskoger. Lokaliteten ligger i den sørvestvendte lia mellom Dyrgrøvtuva og Teisdalen på nordvestsida av Ursfjorden. Formålet med fredningen er å bevare en usedvanlig frodig og variasjonsrik edelløvskogsli, som i liten grad har vært utsatt for merkbar hogst, samt den tilhørende flora og fauna. Elgbeite bør overvåkes.

Figur 35. Teisdalen naturreservat, kartutsnitt fra naturbase.no.

7.12 Bøpøla naturreservat

Bøpøla naturreservat ble vernet 19.12.1997. Verneplan gjelder for våtmark. Bøpøla naturreservat ligger i et åpent jordbrukslandskap ca. 2 km sør for tettstedet Berg, i den nordre del av Sømna kommune. Området står under sterk tidevanns-påvirkning og består av en stor brakkevannspoll i et naturlig elveutløpsområde. Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv, særlig av hensyn til det rike fuglelivet og den spesielle våtmarkstypen området representerer. I ornitologisk sammenheng har området en viktig funksjon som rasteplass under høst- og vårtrekk for ande- og vadefugl. Områdets beliggenhet gjør det verdifullt som ekskursjonsområde. Bøpøla er omgitt av store landbruksarealer. Avrenning kan medføre eutrofiering som det må følges med på. Det er fare for at utløpselva aures igjen. Denne må trolig graves opp med jevne mellomrom for å sikre gjennomstrømming. Det står noe sitkagran inne i naturreservatet. Målet er å fjerne hele plantefeltet (både inne i verneområdet og utenfor) for å forhindre ny spredning inn i reservatet.

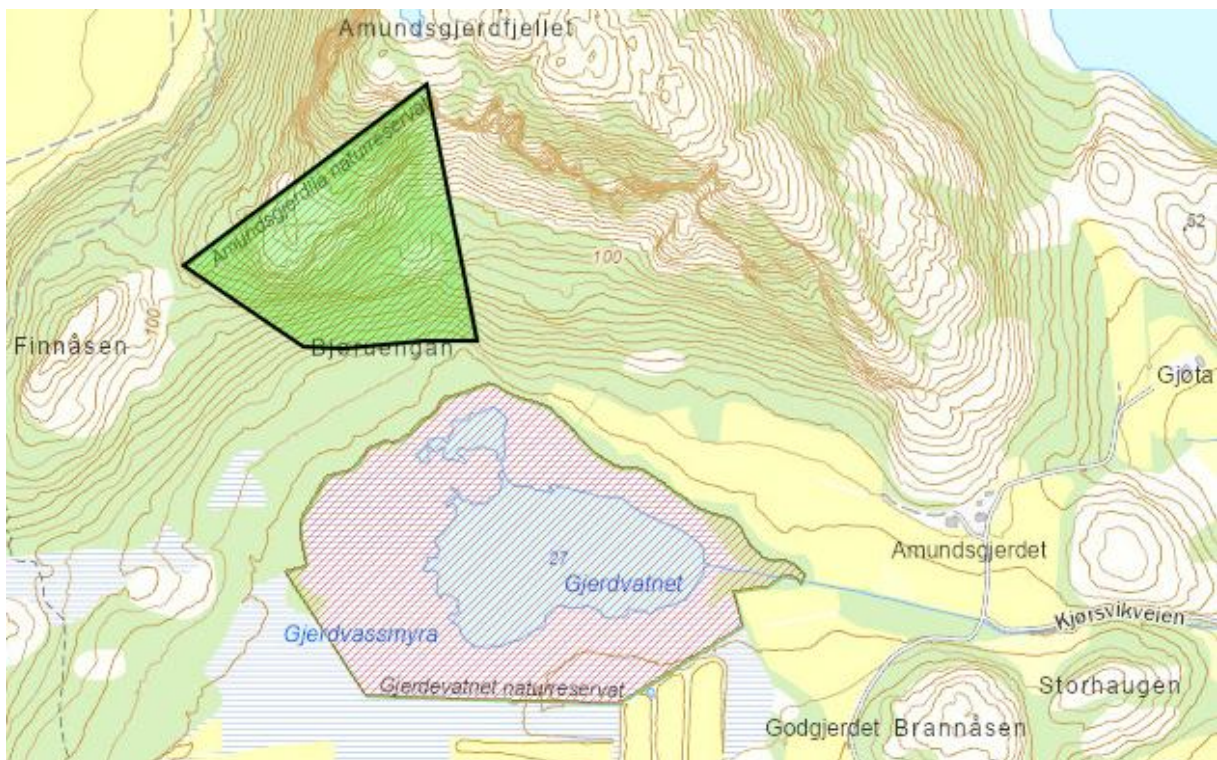
Bøpøla er avsatt som naturområde i sjø og vassdrag i kommuneplanens arealdel, med formålsnavnet nsv_1.

Figur 36. Bøpøla naturreservat, kartutsnitt fra naturbase.no.

7.13 Amundsgjerdlia naturreservat

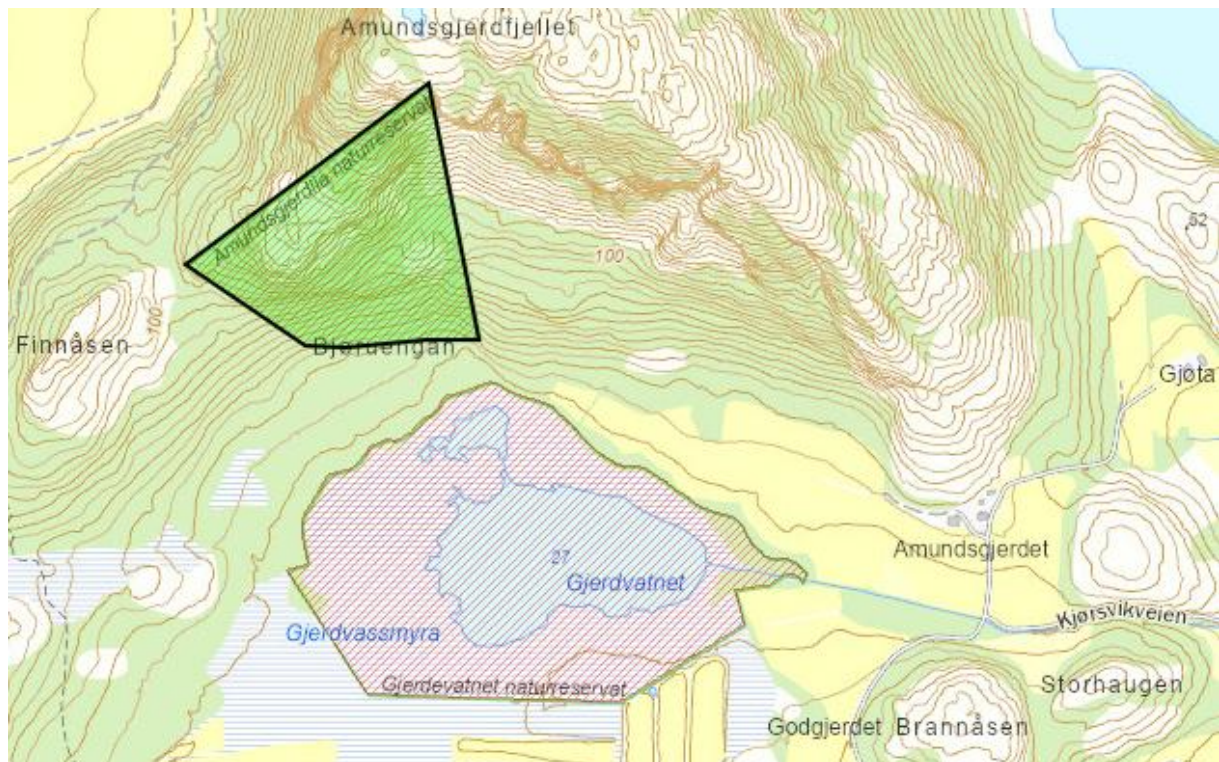
Amundsgjerdlia naturreservat ble vernet 15.12.2000. Verneplanen gjelder for edelløvskog/rike løvskoger. Amundsgjerdlia ligger i Sømna kommune, ca. 2,5 km øst for kommunesenteret Vik. I bunnen av lia ligger Gjerdevatnet som er et frodig lite tjern som også er vernet som naturreservat. Tilknytningen til Gjerdevatnet som både er botanisk og ornitologisk verneverdig, gjør at det totalt er store naturvitenskapelige verdier i området. Det er utarbeidet en skjøtselsplan for området der det anbefales at det som er av plantet og naturlig gran innenfor naturreservatet avvirkes før trærne blir for høye og tette. Et større plantefelt med sitkagran ligger så vidt innenfor naturreservatet. Det meste står utenfor naturreservatet og det vil være fornuftig å ta ut hele plantefeltet i en operasjon.

Figur 37. Amundsgjerdlia naturreservat, kartutsnitt fra naturbase.no.

7.14 Gjerdevatnet naturreservat

Gjerdevatnet naturreservat ble vernet 19.12.1997. Verneplanen gjelder for våtmark. Reservatet ligger i et frodig jordbrukslandskap ved Ånvik, like vest for Ursfjorden, i den søndre del av Sømna kommune. Gjerdevatnet er en grunn sivsjø som ligger på næringsrike marine avsetninger. Formålet med fredningen er å ta vare på et produktivt våtmarksområde med stor regional verneverdi, særlig på grunn av dets betydning som fuglebiotop og den spesielle botaniske forekomster og sjeldne våtmarkstypen det representerer. Gjerdevatnet utgjør med sin sterkt rørskogprega vannvegetasjon en svært sjelden våtmarkstype for Nordland, og er den eneste av denne type i den vedtatte Verneplan for våtmarker i Nordland.

Figur 38. Gjerdevatnet naturreservat, kartutsnitt fra naturbase.no.

7.15 Skårfjellet naturreservat

Skårfjellet naturreservat ble vernet 15.12.2000. Verneplanen gjelder for edelløvskog/rike løvskoger. Lokalteten ligger på sørsiden av Skårfjellet sørøst for Vennesund og når like nordøst for Skåraskaret som deler fjellet i to. Verneformålet er å sikre et variert og artsrikt skogsområde med til dels store innslag av alm, hassel og rognasal. Området har stor vitenskapelig verdi.

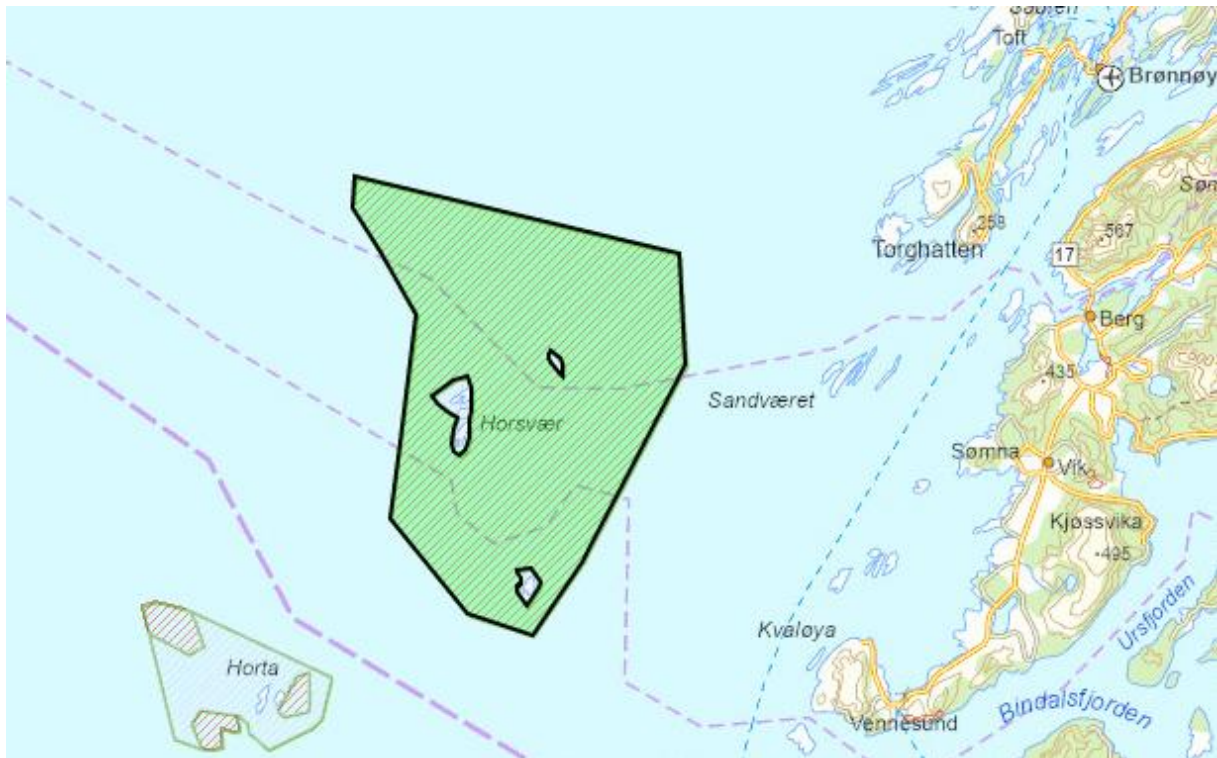
Figur 39. Skårffjellet naturreservat, kartutsnitt fra naturbase.no.

7.16 Horsvær naturreservat

De delene av Horsvær naturreservat samt Heinsteinen, Horsvær og Gimsan fuglefredningsområde som ligger innenfor Sømna kommune, er i planen avsatt til arealformål naturområde GN1-GN160 på land og naturområde i sjø og vassdrag NSV2 i sjøarealene. I tillegg er området båndlagt etter lov om naturvern og deler av området underlagt hensynssoner for bevaring naturmiljø, friluftsliv og kulturmiljø.

Horsvær naturreservat ble vernet 06.12.2002. Verneplanen gjelder for sjøfugl. Større øyområde som ligger helt sør i Nordland fylke og berører Bindal, Sømna og Brønnøy kommuner. Innen det foreslåtte verneområdet er det flere mindre øyvær, med Gimsan, Terjan, Gjøvan, Horsvær, Henstein og Storbraken som de viktigste. Foruten disse øyansamlingene er det en rekke større og mindre øyer og skjær spredt i hele området. Gimsan, Horsvær og Henstein foreslås vernet som fuglefredningsområde, mens de resterende områder foreslås vernet som naturreservat. I tilknytning til gammel bebyggelse på noen av øyene, er det på en del av øyene bygd opp spesielle hekkeplasser for ærfugl (e-hus). E-husene kan være egne små hus, eller man har brukt gamle båter som er dratt på land og snudd. Området har en viktig funksjon som myteområde for grågås, og som overvintringsområde for sjøfugl. Selv om det nå ikke er fast bosetning så stelles det fortsatt for ærfuglene, og driften av egg- og dunværerne foregår på tradisjonell måte. Den intense bruken av øyene som egg- og dunvær har skapt et særegent kulturlandskap. Verneformålet er å ivareta et av de viktigste hekkeområdene for sjøfugl på den sørlige delen av Helgeland. Spesiell interesse er knyttet til hekkelokalitetene til sildemåken. Denne arten har vist en betydelig bestands-reduksjon de senere år. Årsaken(e) til dette er ikke kjent. Selv om bestandsreduksjonen ikke direkte skyldes forhold på hekkeplassene, er det av stor verdi at disse blir ivaretatt og at man kan ha mulighet til å regulere ferdsele i disse områdene. Ut fra moderne naturforvaltningsprinsipper er det viktig å få ivaretatt

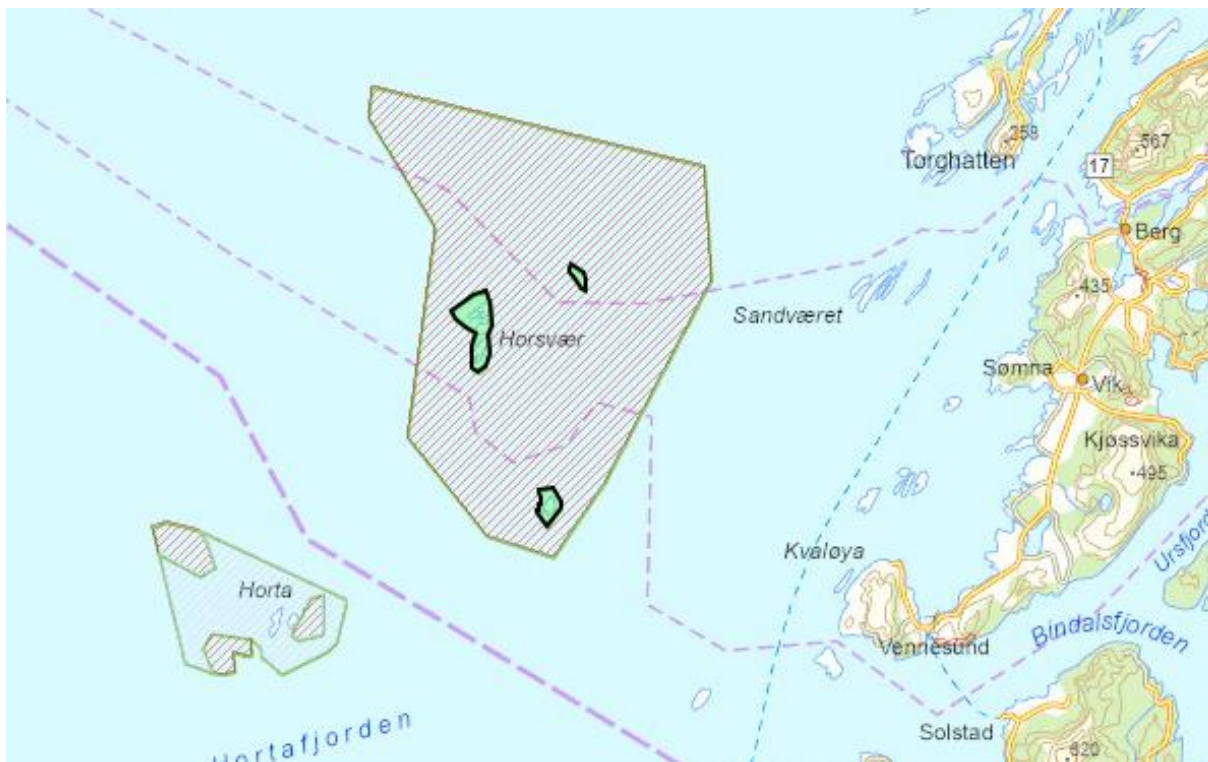
kulturaspektet (ærfuglhus med høsting av egg og dun, og sanking av måkeegg), samtidig som områdets produksjonspotensiale ivaretas. Terjan og Gjøvan har aldri hatt fast bosetting, og den direkte menneskelige påvirkningen er svært liten. Dette gjør at disse områdene har verdi som type- og referanseområde.

Figur 40. Horskvær naturreservat, kartutsnitt fra naturbase.no.

7.17 Hensteinen, Horskvær og Gimsan fuglefredningsområder

Hensteinen, Horskvær og Gimsan fuglefredningsområder ble vernet 06.12.2002. Verneplanen gjelder for sjøfugl. Horskvær naturreservat er et stort øyområde utenfor kysten av Bindal, Sømna og Brønnøy kommuner, helt sør i Nordland. Innenfor øyområdet er det flere mindre øyvær. På øyværerne Hensteinen, Horskvær og Gimsan har det tidligere vært fast bosetting og opparbeidet kulturlandskap. Husene benyttes nå i fritidssammenheng. Av den grunn er disse øyværerne gitt en mildere verneform enn det omliggende naturreservatet. Området er et gammelt egg- og dunvær. Det vart fredlyst 15.03.1899. Selv om det nå ikke er fast bosetting så stelles det fortsatt for ærfuglene, og driften av egg- og dunværerne foregår på tradisjonell måte. Den intense bruken av øyene som egg- og dunvær har skapt et særegent kulturlandskap. Formålet med fredningen er å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl. Fuglefredningsområdene har landets største hekklokalitet for nordlig sildemåke.

Figur 41. Hensteinen, Horsvær og Gimsan fuglefredningsområder, kartutsnitt fra naturbase.no.

8. Hensyn til sjø, ferskvann og vassdrag

8.1 Strandsone og byggegrense mot sjø

Strandsonen skal forvaltes slik at miljøverdier og allmenne interesser tas vare på. Sømna kommune har tatt hensyn til naturmangfold, friluftsliv og landskap i utarbeidelsen av kommuneplanen. Mange enkelttinggrep i strandsonen påvirker naturen og landskapet over tid og forringer kvalitetene til områdene, og det har derfor vært viktig å planlegge langsiktig i kommuneplanen for å unngå uheldig utbygging i strandsonen. Klimaendringene med flom og stormflo rammer strandsonen spesielt og gjør det enda viktigere å planlegge på en balansert og langsiktig måte.

Med funksjonell strandsone menes den sone som står i innbyrdes samspill med sjøen både økologisk, topografisk og/eller bruksmessig. Den kan dermed være både smalere og bredere enn 100 m, i et åpent og lite kupert landskap vil strandsonen gjerne være bredere. Landskapselementer som kan gjøre at den funksjonelle strandsonen er bredere enn 100-metersbeltet er f.eks. viktige friluftsområder og verdifulle naturtyper. Den funksjonelle strandsonen begrenses i første rekke av fysiske anlegg som bygninger og veier, men også av topografi, m.m.

Sømna kommune er en kystkommune og har kystnær bebyggelse mange steder, og av den grunn er det noen steder lagt inn byggegrense slik at særlig behov ivaretas både i forhold til en ønsket samfunnsutvikling og en ønsket næringsutvikling. Der planen ikke har byggegrense gjelder en byggegrense til sjø på 100 meter målt i horisontalplanet ved alminnelig høyvann. 100-metersbeltet langs sjøen gjelder også for eldre planer, dersom det ikke er fastsatt særskilt byggegrense mot sjø i reguleringsplanen eller i plankart til kommuneplanens arealdel.

Sømna kommune har vurdert behovet for å utarbeide en funksjonell strandsone for fastsettelse av byggegrense langs kysten. Kommunen har konkludert med at det vil være unødvendig å lage en funksjonell strandsone langs hele kysten på grunn av at det i plankartet er satt av begrensede arealer til utbygging. Kommunen har i stedet satt inn byggegrense der det etter en konkret vurdering er nødvendig på grunn av at eksisterende bebyggelse ligger innenfor 100-metersbeltet eller det er lagt inn nye utbyggingsformål i strandsonen. Det er også lagt inn byggegrense i eldre reguleringsplaner som ligger i strandsonen, dersom dette mangler i reguleringsplanen.

Ved fastsettelse av byggegrenser i kommuneplanens arealdel legges det til grunn flere prinsipper tilpasset lokale forhold. Innenfor 100-metersbeltet fastsettes byggegrense i LS-formål med utgangspunkt i formålsgrense, eiendomsgrenser, eksisterende bebyggelse, AR5-data og kartlag knyttet til statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen.

I nye utbyggingsområder, for eksempel i Olsvik og Frilstadodden, legges byggegrensen ovenfor flomutsatte områder. Grensen tilpasses terrenget og justeres etter hensiktsmessige høydekurver for å sikre en robust og praktisk avgrensning.

Der det er behov for byggegrense mot sjø samtidig som det er fastsatt byggegrense mot fylkesveg eller kommunal veg i gjeldende bestemmelser, legges byggegrensen mot sjø i samsvar med byggegrensen mot veg. Fastsettelsen bygger på holdningsklassene i Nordland fylkeskommunes rammeplan for avkjørsler og byggegrenser. Dette innebærer en avstand på 15 meter fra mindre fylkesveger og kommunale veger, og 50 meter fra fylkesveg 17, målt fra vegens senterlinje.

I eldre reguleringsplaner nær sjø, der byggegrense ikke tidligere er fastsatt, er det lagt inn byggegrenser i kommuneplanen der dette er nødvendig for videre utvikling av område. Dersom reguleringsplanen viser regulert tomtegrense er byggegrensen som hovedregel satt 4 meter fra regulert tomtegrense, eller 4 meter fra faktisk eiendomsgrense der regulert tomtegrense ikke er fulgt i praksis. Der planen ikke har regulerte tomtegrenser er det brukt samme prosedyre som for LS-områdene og de andre utbyggingsformålene.

Byggegrensen fastsatt i kommuneplanens arealdel overstyrer ikke bestemmelsen i plan- og bygningsloven §29-4 om byggverkets plassering i forhold til nabogrense.

8.2 Ferskvann, bekkedrag og elver

Vannressursloven gjelder for og regulerer vassdrag, det vil si elver, bekker, innsjøer og andre ferskvann. Elver, bekker og innsjøer er de laveste områdene i terrenget og samler opp store mengder vann fra oppstrøms områder. Innsjøene lagrer og forsinker vannet, mens bekkene og elvene er effektive transportårer. Dette gjør vassdragene til sentrale elementer både for naturmiljø, arealbruk og håndtering av overvann og flom.

Kantvegetasjonen langs vassdrag har stor økologisk og landskapsmessig betydning. Den danner sammenhengende «grønne korridorer» som binder sammen naturtyper i jordbrukslandskap, skog og bebygde områder, og gir leveområder og trekkruter for en rekke arter. Vegetasjonen langs vassdragene er også avgjørende for vannmiljøet ved å gi skygge, stabil vanntemperatur og redusert algevekst. I tillegg bidrar tilførsel av organisk materiale til næringstilgang for bunndyr og fisk. Trær, røtter og dødt trevirke i og langs vassdrag skaper variasjon i vannstrømmen og gir viktige skjul- og oppvekstområder for fisk.

Videre spiller kantvegetasjonen en viktig rolle i å stabilisere elvebredder, redusere erosjon og motvirke utrasing. Vegetasjonsbeltet bidrar også til å filtrere avrenning fra omkringliggende arealer, noe som er særlig viktig i jordbruksområder. Samlet sett gir dette bedre vannkvalitet og mer robuste vassdrag, samtidig som vegetasjonen kan ha en flomdempende effekt.

I henhold til plan- og bygningsloven § 1-8 skal det langs vassdrag tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser. Kommuneplanens arealdel skal derfor fastsette byggegrenser og bestemmelser som sikrer disse hensynene. Det er også lagt til grunn at vurderingskriteriene som gjelder for strandsonen langs sjø i stor grad er relevante også langs vassdrag, med unntak av høyde over havet. I tillegg må det tas særskilte hensyn til flomfare, kantvegetasjon og eventuelle verneinteresser.

Det er flere større ferskvann i Sømna kommune; Vågsvatnene, Steinsvatnet, Holandsvatnet, Øyvattet, Vassbotvatnet, Røyrmarsvatnet og Gjerdtvatnet som er naturreservat. I tillegg er det flere brakkvannsjøer/poller; Nordstraumen med Nordbotnet, Sørstraumen med Sørbotnet, Sundshopen.

De største vassdragene har sine utspring ved Grøndalsfjellet og fordeler seg videre i flere retninger, blant annet til elvene Auneelva og Dalelva. I tillegg renner Grøtttemselva, Røyrmarselva og Vågselva gjennom områder preget av jordbrukslandskap, hvor de bidrar til å forme både natur og arealbruk. Videre finnes også et vassdrag som har sitt utløp i Skånvika, og som inngår i det samlede vassdragssystemet i området.

Deler av Sømna kommune inngår også i nedbørsfeltene til de vernede vassdragene Navavassdraget og Sausvassdraget i Brønnøy kommune. Navavassdraget er vernet grunnet at det er urørt. Elveløpsformer, berggrunn, botanikk, fugleliv og vannfauna inngår som viktige deler av naturmangfoldet. Sausvassdraget er vernet mot kraftutbygging.

I kommuneplanens arealdel er det fastsatt en generell byggegrense på 50 meter langs vann og vassdrag (målt i horisontalplan) der ikke annet er angitt i plankartet. Byggegrensen er fastsatt for å sikre en helhetlig og langsiktig forvaltning av vassdragsnære områder, og for å ivareta hensyn til naturmangfold, landskap, vannmiljø, flomsikkerhet og allmenn tilgjengelighet.

En byggegrense på 50 meter vurderes som et balansert nivå fordi den gir tilstrekkelig rom til å opprettholde funksjonelle vegetasjonsbelter og sikre økologiske sammenhenger langs vassdragene. Samtidig bidrar avstanden til å redusere risikoen for skader som følge av flom og erosjon, ved at bebyggelse holdes utenfor de mest utsatte områdene. Byggegrensen er også viktig for å motvirke en gradvis privatisering av vassdragsnære arealer, og dermed sikre at disse områdene forblir tilgjengelige for allmennheten. Dette legger til rette for friluftsliv og opprettholder vassdragenes verdi som viktige rekreasjonsområder.

Samtidig er det lagt vekt på å tilpasse bestemmelsen til lokale forhold. I Sømna kommune er arealer avsatt til spredt bolig- og fritidsbebyggelse (LS-formål) redusert, noe som i praksis begrenser ny utbygging nær vassdrag. Byggegrensen vil derfor i hovedsak ha betydning for nye tiltak i tilknytning til eksisterende bebyggelse, og bidrar slik til forutsigbarhet og likebehandling.

Det er åpnet for begrensede unntak fra bestemmelsen dersom dette ikke går på bekostning av formålet bak byggegrensen. Dette omfatter blant annet mindre tiltak på eksisterende bebygde eiendommer samt nødvendige bygninger og anlegg i landbruket. Slike tiltak kan tillates under forutsetning av at de ikke kommer i konflikt med hensynssoner for flom, ikke forringer vassdragets

økologiske funksjon eller kantvegetasjon, og ikke bidrar til økt privatisering av vassdragsnære områder.

Ved all tiltaksvurdering skal det legges særlig vekt på hensynet til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap, jordvern, reindrift og allmenne interesser.

Samlet sett skal bestemmelsene bidra til at vassdragene i kommunen fortsatt fungerer som viktige natur- og landskapselementer, samtidig som det gis et visst handlingsrom for bruk og utvikling der dette kan skje på en bærekraftig måte.

9. Hensynssoner

Det er avsatt hensynssoner for å sikre at det tas spesielle hensyn innenfor avgrensede områder. Det er bestemmelser og retningslinjer knyttet til disse sonene.

Sikringsone – Nedslagsfelt drikkevann og område for grunnvannsforsyning

Feltnavn	Område	Kommentarer
H110_1	Nedre og Øvre Vågsvatnet	Nedslagsfelt drikkevann

Støysone – Rød sone

Feltnavn	Område	Kommentarer
H210_1	Vik	Helikopterlandingsplass

Støysone – Gul sone

Feltnavn	Område	Kommentarer
H220_1	Vik	Helikopterlandingsplass

Faresone – Ras og skredfare

Feltnavn	Område	Kommentarer
H310_1	Aktsomhetskart for kvikkleireskred	Mange formål, formålsnavn vises ikke på plankart
H310_2	Faresone kvikkleireskred	Mange formål, formålsnavn vises ikke på plankart
H310_3	Aktsomhetskart for snøskred	Mange formål, formålsnavn vises ikke på plankart
H310_4	Aktsomhetskart for jord- og flomskred	Mange formål, formålsnavn vises ikke på plankart
H310_5	Steinsprang - aktsomhetsområder	Mange formål, formålsnavn vises ikke på plankart

Faresone – Flomfare

Feltnavn	Område	Kommentarer
H320	Langs strandsone generelt	Mange formål, formålsnavn vises ikke på plankart

Faresone - skytebane

Feltnavn	Område	Kommentar
H360	Grønmo	

Faresone – Høyspenningsanlegg inkl. høyspentkabler

Feltnavn	Område	Kommentarer
H370	Høyspentkabler generelt	

Faresone – Annen fare

Feltnavn	Område	Kommentarer
H390_1	Sømhovd	Forurenset grunn

Sone med angitte særlige hensyn – Hensyn reindrift

Feltnavn	Område	Kommentarer
H520_1	Sæterfjellet	Flyttlei
H520_2	Røyrmarka	Flyttlei
H520_3	Indrefjellet	Trekklei
H520_4	Hestfjellet	Trekklei
H520_5	Røyrmarka	Trekklei
H520_6	Navafjellet	Trekklei
H520_7	Hatten	Trekklei
H520_8	Svardalen	Trekklei
H520_9	Breilia	Trekklei
H520_10	Kvernhusvatnet	Trekklei
H520_11	Hombornesåsen	Trekklei
H520_12	Tømmerdalen	Trekklei
H520_13	Løften	Trekklei
H520_14	Brekkeidet	Trekklei
H520_15	Myrvoll	Trekklei
H520_16	Brandfjellet	Trekklei
H520_17	Nordholt	Trekklei
H520_18	Rødbergan	Trekklei
H520_19	Fagerheim	Trekklei
H520_20	Staurlihatten	Trekklei
H520_21	Storvika	Trekklei
H520_22	Vik	Trekklei
H520_23	Sande	Trekklei
H520_24	Kjørsvikfjellet	Trekklei
H520_25	Buvika	Trekklei
H520_26	Vågsfjellet	Trekklei
H520_27	Hjelmsetmyran	Trekklei
H520_28	Sundshopen	Trekklei
H520_29	Hjelmset	Trekklei
H520_30	Bufjellet	Trekklei
H520_31	Vennesund	Trekklei
H520_32	Kvennvikskardet	Trekklei
H520_33	Kvaløya	Trekklei

Sone med angitte særlige hensyn – Hensyn friluftsliv

Feltnavn	Område	Kommentarer
H530_1	Teisdalen, Teisdalen naturreservat, Innermarka, Sæterfjellet	Stort turområde uten tilrettelegging, andre naturområder, utfartsområde
H530_2	Rørmarkvannet	Andre friluftslivsområde
H530_3	Klapparfjellet	Andre friluftslivsområde
H530_4	Storfossen fiskeplass	Andre friluftslivsområde
H530_5	Lessfossen fiskeplass	Andre friluftslivsområde
H530_6	Arnesbrua fiskeplass	Andre friluftslivsområde
H530_7	Dalsjøen fiskeplass	Andre friluftslivsområde
H530_8	Øyfjellet og gapahuk Berg	Andre friluftslivsområde
H530_9	Øyvattet	Utfartsområde
H530_10	Berg skole, Nordstraumen	Leke- og rekreasjonsområde, statlig sikra friluftsområde
H530_11	Nærtursti Berg, Sørstrømmen	Andre friluftslivsområde
H530_12	Saltnesodden fiskeplass	Andre friluftslivsområde
H530_13	Bøppøla naturreservat	Særlig kvalitetsområde
H530_14	Sømnes – Mardal, Kjerstimarka turstier, Anklakkan, Skålvika	Utfartsområde
H530_15	Sandvær	Utfartsområde
H530_16	Sømhovdholmene	Utfartsområde
H530_17	Lyngvær	Utfartsområde
H530_18	Horsvær	Særlig kvalitetsområde
H530_19	Kvaløy rundt, Kvennvika badeplass og Sørfjellet	Stort turområde uten tilrettelegging, utfartsområde
H530_20	Kvaløyfjellet (Ingebrigtvarden)	Stort turområde uten tilrettelegging
H530_21	Olavskilden og Skårfjellet naturreservat	Strandsone m/ tilhørende sjø og vassdrag, særlig kvalitetsområde
H530_22	Skårfjellet	Stort turområde uten tilrettelegging
H530_23	Bufjellet	Stort turområde uten tilrettelegging
H530_24	Laksvika turområde	Andre friluftslivsområde
H530_25	Sundsfjellet	Andre friluftslivsområde
H530_26	Nærområde Sund barnehage	Andre friluftslivsområde
H530_27	Sundshopen	Strandsone m/ tilhørende sjø og vassdrag
H530_28	Langhaugen gravhaug	Andre friluftslivsområde
H530_29	Kronskalveien	Andre friluftslivsområde
H530_30	Ramtind	Andre friluftslivsområde
H530_31	Kjørsvikfjellet og Middagsheia rundt	Stort turområde uten tilrettelegging, nærturterreng
H530_32	Kjørsvikfjellet øst	Stort turområde uten tilrettelegging
H530_33	Kjærlighetsstien	Andre friluftslivsområde

H530_34	Steinsjøen borgerleie	Andre friluftslivområde
H530_35	Arnesfjellet	Andre friluftslivområde
H530_36	Gerdevatnet	Særlig kvalitetsområde
H530_37	Amundsgjerdlia	Særlig kvalitetsområde
H530_38	Bjørufjellet	Nærturterreng
H530_39	Lundaråsen tursti	Nærturterreng
H530_40	Sømna stadion	Leke- og rekreasjonsområde
H530_41	Kirkehaugen lekeplass	Leke- og rekreasjonsområde
H530_42	Doktorhaugen	Særlig kvalitetsområde
H530_43	Bufjellet Vik	Nærturterreng
H530_44	Mardalsfjellet	Stort turområde uten tilrettelegging
H530_45	Bestefarstien	Utfartsområde
H530_46	Sømnesfjellet	Stort turområde uten tilrettelegging
H530_47	Frilstadstranda, Frilstadodden, Mjønesodden	Utfartsområde, andre friluftsområde
H530_48	Ursholman	Andre friluftslivområde
H530_49	Lysingen, Holandsvannet, nærterreng skytterbane, Fjeldalsvannet	Andre friluftslivområde, utfartsområde, særlig kvalitetsområde
H530_50		
H530_51	Furuskogen	Andre friluftslivområde

Sone med angitte særlige hensyn – Hensyn landskap

Feltnavn	Område	Kommentarer
H550_1	Nedre Dale	Kulturlandskap
H550_2	Skålvika	Kulturlandskap
H550_3	Nordstrand	Kulturlandskap
H550_4	Kvaløygjerdet	Kulturlandskap

Sone med angitte særlige hensyn – Bevaring naturmiljø

Feltnavn	Område	Kommentarer
H560_1	Sæterfjellet	Kalkrike områder i fjellet
H560_2	Oksnakken	Kalkskog
H560_3	Formyra i Rørmarka	Kystmyr
H560_4	Røymarka: Lundåsen	Rik edellauvskog
H560_5	Dalheim: Kaktinden - Rundhaugen	Rik boreal lauvskog
H560_6	Dalheim almeskog	Rik edellauvskog
H560_7	Kverket	Strandeng og strandsump
H560_8 og 9	Stormyra ved Grønmoen	Kystmyr
H560_10	Gløsen	Kalkskog
H560_11	Teisdalen	Rik edellauvskog
H560_12	Teisdalen	Trua arter
H560_13	Skardet	Kalkskog

H560_14	Indremarka: Gråheia	Rik edellauvskog
H560_15	Frilstadstranda øst	Rik edellauvskog
H560_16	Frilstad	Gammel barskog
H560_17	Frilstadmyra	Kystmyr
H560_18	Myr ved Holandsvatnet	Kilde og kildebekker
H560_19	Holandsvatnet	Rik boreal lauvskog
H560_20	Grøttemfjellet	Rik edellauvskog
H560_21	Øyvatnet	Trua arter
H560_22	Bøppøla	Brakkvannsdelta
H560_23	Sørbotnet	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_24	Klaven - Kleivvika - Kvervet	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_25	Sømnes	Store gamle trær
H560_26	Sømnes - Mardal	Sand- og grusstrand
H560_27	Sømnes, Kråka	Naturbeitemark
H560_28	Høvika (nord) - Osen og Haugvika (sør)	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_29-35	Innerandklakken	Kystlynghei
H560_36	Ytterandklakken	Kystlynghei
H560_37	Fløholman	Trua arter
H560_38	Nedenfor Brandfjellet	Nær trua arter
H560_39	Nedenfor Brandfjellet	Kalkskog
H560_40	Frilstadøyan	Trua arter
H560_41	Frilstadøyan	Trua arter
H560_42	Frilstadøyan	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_43	Frilstadstranda	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_44	Brekkosen	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_45	Malmsvatnet	Trua arter
H560_46	Malmsvatnet	Poller
H560_47	Bjørufjellet - Malmsfjellet	Gammel boreal lauvskog
H560_48	Myr ved Lunneråsen	Kystmyr
H560_49	Tannberget	Kalkskog
H560_50	Urdtannberget	Gammel boreal lauvskog
H560_51	Amundsgjerdlia	Rik edellauvskog
H560_52	Gjerdevatnet	Kalksjø
H560_53	Gjerdvassmyra	Kystmyr
H560_54	Gjerdevatnet	Trua arter
H560_55	Storhaugen	Rik edellauvskog
H560_56	Myr vest for Steinsvatnet (Lomtjørnan)	Kystmyr
H560_57	Steinsjøen	Trua arter
H560_58	Følvika	Trua arter
H560_59	Vikvågen	Bløtbunnsområder i strandsonen

H560_60	Sandvågen	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_61	Vågselva	Trua arter
H560_62	Sørvika	Trua arter
H560_63-65	Strømmen - Åsvika	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_66	Sundshopen	Poller
H560_67	Sundshopen	Brannfelt
H560_68-70	Hjelmsetmyra	Kystmyr
H560_71	Hjelmset	Trua arter
H560_72	Hjelmsetbukta	Viktig bekkedrag
H560_73-74	Sundsvika	Bløtbunnsområder i strandsonen
H560_75	Sundsvika	Trua arter
H560_76	Båtsvika	Trua arter
H560_77	Skårfjellet	Rik boreal lauvskog
H560_78	Skårfjellet SØ	Rik edellauvskog
H560_79	Skårfjellet	Rik boreal lauvskog
H560_80	Kvernsvika	Sanddyne
H560_81	Kvaløyvika	Store gamle trær
H560_82	Langstranda	Nær trua arter
H560_83	Rossvika	Trua arter
H560_84-88	Gimsafjorden og Melsteinfjorden	Større tareskogforekomster
H560_89	Vakthusøya og omegn	Trua arter
H560_90-91	Vågøya	Strandeng og strandsump
H560_92-106	Vakthusøya og omegn	Kystlynghei
H560_107-111	Hellbergsøya	Kystlynghei
H560_112	Tjønnøya	Naturbeitemark
H560_113	Sandværøya	Naturbeitemark
H560_114	Tappen	Nær trua arter
H560_115	Gjøvan	Trua arter
H560_116	Sørhorsvær	Trua arter
H560_117	Buøya	Trua arter
H560_118	Kjeskjæran	Trua arter
H560_119	Skorholmen og omegn	Trua arter
H560_120	Maritholmen og omegn	Nær trua arter
H560_121	Skarvflesa	Trua arter
H560_122	Horsvær	Trua arter
H560_123	Sømnesfjellet	Geologisk arv
H560_124	Trollskardet	Geologisk arv
H560_125	Haugvika	Geologisk arv
H560_126	Rødbergan	Geologisk arv
H560_127	Indremarka	Geologisk arv
H560_128	Krunkeldalen	Geologisk arv
H560_129	Kvennvika	Geologisk arv
H560_130	Skårfjellet	Geologisk arv
H560_131	Sømnes Mardal	Trua arter

Sone med angitte særlige hensyn – Bevaring kulturmiljø

Feltnavn	Område	Kommentarer
H570_1	Horsvær	Kulturmiljø
H570_2	Lyngvær	Kulturmiljø
H570_3	Ølsås	Kulturmiljø
H570_4	Seljemarka	Kulturmiljø
H570_5	Skaret	Kulturmiljø

Båndleggingssone – Båndleggingssoner for regulering etter pbl

Feltnavn	Område	Kommentarer
H710_6	Einskaret	Framtidig
H710_8	Frilstad	Framtidig
H710_11	Kolbinhaugen	Framtidig
H710_12	Buvika	Framtidig

Båndleggingssone – Etter lov om naturvern

Feltnavn	Område	Kommentarer
H720_01	Horsvær naturreservat	Verneplan for sjøfugl
H720_02	Horsvær fuglefredningsområde	Verneplan for sjøfugl
H720_03	Bøppøla naturreservat	Verneplan for våtmark
H720_04	Skårfjellet naturreservat	Verneplan for edelløvsskog/rike løvskoger
H720_05	Gjerdevatnet naturreservat	Verneplan for våtmark
H720_06	Amundsgjerdlia naturreservat	Verneplan for edelløvsskog/rike løvskoger
H720_07	Teisdalen naturreservat	Verneplan for edelløvsskog/rike løvskoger
H720_08 -10	Navavatnvassdraget	Verneplan for vassdrag
H720_11	Sausvassdraget	Verneplan for vassdrag

Båndleggingssone – Etter lov om kulturminner

Feltnavn	Område	
H730_1	Sæterfjellet	
H730_2	Urds karet	
H730_3 og 4	Fagerneset	
H730_5 og 6	Store Reinfjord	
H730_7	Aunet	
H730_8 og 9	Kleiven	
H730_10	Hattan-haugen	
H730_11	Vestabergodden	
H730_12	Torvhøgen	
H730_13	Klavækre	
H730_14	Dyngeset gård	

H730_15	Dyngeset	
H730_16	Heimgårdskaret	
H730_17	Engan	
H730_18, 19 og 20	Grøtheim	
H730_21	Saraekra	
H730_22	Indre Baustad	
H730_23	Brannhaugen	
H730_24 og 25	Bø	
H730_26	Brekk	
H730_27	Indre Baustad	
H730_28	Malm	
H730_29	Brekk	
H730_30	Saltnesodden	
H730_31	Finnkothola	
H730_32 og 33	Frilstad	
H730_34 og 35	Hombornes	
H730_36	Vesterberg	
H730_37	Bloksberg	
H730_38	Gløshaugen	
H730_39 og 40	Klakkhaugen	
H730_41 og 42	Vestaberg	
H730_43, 44, 45 og 46	Buskhammeren	
H730_47, 48, 49 og 50	Sømnes	
H730_51	Skeiskogen	
H730_52	Helvete	
H730_53	Rauberget	
H730_54	Triborgen	
H730_55 og 56	Kristimarka	
H730_57	Buenghaugen	
H730_58, 59, 60 og 61	Mardal	
H730_62	Lunderhaugen	
H730_63	Molandshaugen	
H730_64, 65 og 66	Mardal	
H730_67	Sømhovd	
H730_68	Lysdalsmoen	
H730_69 og 70	Skaret	
H730_71	Rødbergan	
H730_72 og 73	Lommegjerdebakken	
H730_74	Gammelgården	
H730_75	Sjøhaugen	
H730_76	Lanfsjøhaugen	
H730_77	Tussberget	
H730_78	Sømhovd	
H730_79	Vik	

H730_80	Kleivhaugen	
H730_81 og 82	Sømhovd	
H730_83	Grøttumshågen	
H730_84 og 85	Vik	
H730_86	Sømna kirkested	
H730_87	Syhågen	
H730_88	Doktorhaugen	
H730_89 og 90	Breivikhaugen	
H730_91	Ved Breivikhaugen	
H730_92	Sletten	
H730_93	Andershaugen	
H730_94	Sømhovd	
H730_95	Sjøhaugen	
H730_96 og 97	Halvvegan	
H730_98	Vik	
H730_99 og 100	Bjørø	
H730_101	Bjønntien	
H730_102	Bjønntiodden	
H730_103	Joten	
H730_104	Ølsås	
H730_105	Gardshaugen	
H730_106	Steine	
H730_107 og 108	Stein	
H730_109, 110 og 111	Sande	
H730_112	Buvollen	
H730_113	Sande	
H730_114	Nordstrand	
H730_115 og 116	Våg	
H730_117	Varberskaret	
H730_118	Varhaugen	
H730_119	Kronskarhaugen	
H730_120 og 121	Våg	
H730_122	Heståsen	
H730_123,124 og 125	Sund	
H730_126	Brekka	
H730_127	Mellom Brekka og Svarthammeren	
H730_128	Sundsjøen	
H730_129	Sund	
H730_130	Steinhaugen	
H730_131	Sund kirkested	
H730_132, 133 og 134	Sund	
H730_135	Sund	
H730_136 og 137	Trøen	
H730_138	Kirkebakken	
H730_139	Stavika	

H730_140	Johan Olsen-haugen	
H730_141	Hjelmset	
H730_142	Hammaren	
H730_143	Jæktvikhaugen	
H730_144	Båtvikhaugen	
H730_145, 146 og 147	Skåren	
H730_148	Skårskardet	
H730_149	Vennesundsmyra	
H730_150	Skåre	
H730_151 og 152	Skåren	
H730_153	Juthaugen	
H730_154, 155 og 156	Kvaløy Indre	
H730_157	Kjerkehågen	
H730_158	Kvaløy Indre	
H730_159	Sjøbakken	
H730_160	Storhallarlihula	
H730_161, 162, 163 og 164	Kvaløy Ytre	

Gjennomføringszone – Krav om felles planlegging for flere eiendommer

Feltnavn	Område	Kommentar
H810_01	Vennesund	

Detaljeringszone – Gjeldende reguleringsplan skal fortsatt gjelde

Feltnavn	Område	Kommentarer
H910_01	Sømhovd	
H910_02	Buvik	
H910_03	Halvvegan	
H910_04	Langøysundet	
H910_05	Skårstranda	
H910_06	Kvaløysanden	
H910_07	Grønnåsen	
H910_08	Lenningsvika	
H910_09	Tussberget	
H910_10	Vik	
H910_11	Krengelhågen	
H910_12	Forsheim industri	
H910_13	Logopedisk senter Bjøru	
H910_14	Kleivhågen	
H910_15	Grøtheim skytebane	
H910_16	Bjørnvika camping	
H910_17	Hombornes strandområde	
H910_18	Galtvika hyttefelt	
H910_19	Brekkeidet sentrum	
H910_20	Bjargheim	

H910_21	Sund boligfelt	
H910_22	Breisand hyttefelt	
H910_23	Nausthaugen	
H910_24	Grønnskjæret marina	
H910_25	Sømnesøya	
H910_26	Frilstad hyttefelt	
H910_27	Lille Galten industriområde	
H910_28	Endring for Halvvegan	
H910_29	Viksjøen	
H910_30	Slyngjemyra industri	
H910_31	Lille Galten	
H910_32	Langåsen sør	
H910_33	Lille galten hyttefelt	
H910_34	Områderegulering for Berg	

Hensynssoner:

- Arbeid med hensynssoner for friluftsliv bør fortsette og detaljeres i større grad i en mer omfattende prosess slik at definering av type friluftsområder og verdisetting av disse blir mer kategorisert. Etter offentlig høring av planen er nye hensynssoner for regionalt viktige kulturmiljøer lagt inn fra Nfk, «Kulturminner på-Helgeland», hhv. Nr. 27, 28, 34 og 39.
- Områder for bevaring av naturmiljø skal også arbeides videre med, gjerne i en prosess med en egen plan for naturmangfold, jf. planstrategi Sømna. Deler av kommunens beitebruksplan kan brukes til dette.
- Kommunen er i en prosess med å lage en kulturminneplan hvor også kulturminner av nyere dato og med lokal viktighet vil bli medtatt.
- Sømna kommune har mange flotte områder med kulturlandskap, men svært få av disse er registrert som dette. Det er spesielt viktig for en landbrukskommune å få registrert og ivaretatt kulturlandskapenes kvaliteter, bruk og eventuelle historie slik at selve identiteten i Sømna blir framholdt. Kommunens beitebruksplan er her et viktig grunnlag og kan muligens utvides til dette temaet også.

10. Planens virkning på miljø og samfunn

10.1 Samlet virkning av planen

Planforslaget for kommuneplanens arealdel 2026–2038 vurderes samlet sett å gi en balansert utvikling av kommunen, der hensynet til vekst, bosetting og næringsutvikling er veid opp mot behovet for å bevare naturressurser, landbruk, reindrift og miljøverdier. Planen bygger på en tydelig strategi om å konsentrere utbygging til definerte områder, samtidig som spredt utbygging begrenses og prioriterte landbruks-, natur- og reindriftsområder styrkes. Reduksjonen i LNFR-spredd bebyggelse, kombinert med en betydelig økning i areal avsatt til landbruksformål, innebærer en klar dreining mot en mer langsiktig og bærekraftig arealforvaltning. Dette bidrar til å redusere konfliktnivået i planen sammenlignet med tidligere planer, og gir mer forutsigbare rammer for videre utvikling.

Når det gjelder boligbebyggelse legger planen opp til en moderat og målrettet boligvekst, tilpasset forventet befolkningsutvikling. Et nytt boligområde er lokalisert i tilknytning til eksisterende tettsted, og det legger til rette for fortetting i Berg. Dette er gjort for å sikre nærhet til tjenester, redusere transportbehov og styrke grunnlaget for effektiv kommunal drift. Samtidig åpnes det for en begrenset fleksibilitet gjennom LNFR-spredd, slik at hensynet til eksisterende bosettingsmønstre og landbruksdrift ivaretas. Det er også lagt inn et nytt boligområde på Hjelmset som ikke er i tilknytning til eksisterende tettsted. Samlet sett vurderes denne tilnærmingen som hensiktsmessig, selv om den kan innebære en viss begrensning i individuelle valgmuligheter for bosetting utenfor tettstedene.

Innenfor fritidsbebyggelse og reiseliv legger planen til rette for en viss videre utvikling, men hovedsakelig gjennom utvidelse av eksisterende områder og med klare avgrensninger. Bakgrunnen for dette er både en økende etterspørsel etter fritidsboliger og et ønske om å styrke lokal verdiskaping. Samtidig er det tatt betydelige hensyn til natur, landskap og reindrift, blant annet ved at konfliktfylte områder er tatt ut etter innsigelser og dialog. Dette gir en utvikling som kan gi positive økonomiske ringvirkninger, samtidig som de negative konsekvensene begrenses.

For næringsutvikling legger planen til rette for både videreføring av eksisterende og utvikling av ny næringsstruktur. Et nytt næringsområde er lokalisert i tilknytning til eksisterende bebyggelse og hoved-infrastruktur i Vik, og dette bidrar til å samle næringsaktivitet og redusere arealkonflikter. Samtidig gir planen rom for noe mer spredd næringsutvikling der det er hensiktsmessig. Samlet vurderes dette å gi gode rammer for verdiskaping.

Landbrukshensyn er tillagt stor vekt i planen, noe som reflekterer kommunens rolle som en av de viktigste landbrukskommunene i regionen. Gjennom å redusere arealet for spredd utbygging og samtidig styrke landbruksformålet, legges det til rette for å sikre viktige jordbruksarealer for framtidig matproduksjon. Dette er et bevisst valg for å unngå nedbygging av dyrka jord, som er en ikke-fornybar ressurs. Selv om dette kan begrense utviklingsmuligheter enkelte steder, vurderes det som nødvendig og riktig for å ivareta langsiktige samfunnsinteresser.

Hensynet til naturmangfold, friluftsliv og landskap er gjennomgående ivaretatt i planen gjennom bruk av hensynssoner og strengere avgrensning av utbyggingsområder. Planen tar utgangspunkt i eksisterende kunnskapsgrunnlag og legger til rette for at naturverdier i størst mulig grad skal opprettholdes. Samtidig vil noe areal bli berørt av utbygging, men dette vurderes som håndterbart gjennom videre planlegging og krav til avbøtende tiltak. Den samlede effekten er at natur- og miljøhensyn i større grad er integrert i arealdisponeringen enn tidligere.

Reindrift er gitt en tydeligere plass i planen enn i tidligere versjoner, blant annet gjennom reduksjon av utbygging i konfliktområder og gjennom etablering av hensynssoner for trekk- og flyttleier. Dette er begrunnet i både lovpålagte hensyn og behovet for å sikre en bærekraftig drift av reindriften. Gjennom dialog og konsultasjoner er flere konfliktområder redusert, noe som bidrar til et lavere konfliktnivå i planen, selv om det fortsatt kan oppstå enkelte interessekonflikter i randsoner.

Innen sjøareal og akvakultur legger planen til rette for videre utvikling av en viktig næring for kommunen, samtidig som det er lagt vekt på miljøhensyn og avklaring mot andre interesser. Lokaliseringen av nye områder er gjort slik at de i minst mulig grad kommer i konflikt med strandsonen og friluftsinnteresser. De miljømessige konsekvensene vurderes i hovedsak å bli håndtert

gjennom eksisterende konsesjonssystemer og sektorlovverk, og planens rammer anses derfor som forsvarlige.

Samlet sett fremstår planen som en tydelig forbedring av tidligere arealplan, med bedre struktur, klarere prioriteringer og mer gjennomarbeidede vurderinger. Den gir en helhetlig og balansert tilnærming til arealforvaltning, der utviklingsbehov og vern er vurdert opp mot hverandre på en systematisk måte. De negative konsekvensene vurderes i hovedsak å være lokale og håndterbare, mens de positive virkningene knytter seg til økt forutsigbarhet, styrket næringsgrunnlag, bedre ivaretagelse av natur og jordressurser, samt en mer bærekraftig utvikling av kommunen. Planforslaget vurderes derfor som faglig godt begrunnet og egnet som grunnlag for videre behandling.

11. Vedlegg

- Merknadsbehandling, datert 01.06.26
- Konsekvensvurdering 1, datert 05.06.24
- Konsekvensutredning 2, datert 27.05.26
- Overordnet ROS-analyse for kommunen, datert 05.06.24
- Arealregnskap, datert 02.06.26